

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
GRĀMATVEDĪBAS UN AUDITA KATEDRA

FINANŠU SITUĀCIJAS IZVĒRTĒŠANA UN ATTĪSTĪBAS IESPĒJAS SIA "BALTIC CANDLES LTD"

The financial situation appreciation and development possibilities in the
SIA "Baltic Candle Ltd. "

BAKALaura DARBS

Ekonomikas bakalaura studiju programma

Autore: **Linda Barakauska**

Stud. apl. Nr. lb11143

Darba vadītājs: profesors Dr. oec., Ilmārs Kālis

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir finanšu situācijas izvērtēšana un attīstības iespējas SIA "Baltic Candle Ltd.". Finanšu analīzi izmanto ārējie un iekšējie lietotāji, piemēram, uzņēmumu vadītāji, lai varētu pieņemt pareizus un pamatotus lēmumus, izprast finansiālo situāciju uzņēmumā.

SIA "Baltic Candle Ltd." ir ražošanas un tirdzniecības uzņēmums, kas nodarbojas ar sveču ražošanu un pārdošanu. Uzņēmums ir konkurentspējīgs, kā arī peļņu nesošs, bet lai uzlabotu uzņēmuma saimniecisko darbību ir svarīgi veikt finanšu analīzi, lai izvērtētu un prognozētu uzņēmuma attīstības iespējas.

Latvijā nav daudz uzņēmumu, kas nodarbojas ar sveču ražošanu un tirdzniecību. Lielākie uzņēmumi ir SIA "Baltic Candle Ltd.", kas atrodas Dobelē un SIA "Diana sveces", kas atrodas Ventspilī.

Barba apjoms ir 64 lpp., satur 4 attēlus, 14 tabulas, 16 formulas un 6 pielikumus. Darba izstrādes gaitā tika izmantoti 28 informācijas avoti.

Atslēgvārdi: tautsaimniecība, finanšu vadība, finanšu analīze, likviditāte.

ANNOTATION

Bachelor's work topic is the financial situation's appreciation and development possibilities of the SIA "Baltic Candle Ltd.". Financial analysis is used for internal and external users, such as business leaders, to make appropriate and reasoned decisions.

SIA "Baltic Candle Ltd." is a manufacturing and trading company, which is engaged in the manufacture and sale of candles. The company is competitive and profitable, but to improve the company's financial situation, it is important to perform a financial analysis to evaluate and predict the company's development.

The author came to the conclusion that there are few Latvian enterprises engaged in the production and marketing of candles. The largest companies are SIA "Baltic Candle Ltd." and SIA "Diana Candles".

The size of work is 64 pages. It consists of 4 images, 14 tables, 16 formulas and 6 attachments. 28 sources of information were used.

Keywords: national economy, financial administration, financial analysis, liquidity.

SATURS

IEVADS	5
1.UZŅĒMĒJDARBĪBAS LOMA TAUTSAIMNIECĪBĀ,TĀS FINANSĒŠANAS IESPĒJAS	7
1.1. Uzņēmējdarbības loma tautsaimniecībā	7
1.2. Uzņēmuma finansēšanas avoti	12
2. FINANŠU SITUĀCIJAS IZVĒRTĒŠANAS TEORĒTISKIE ASPEKTI	14
2.1. Vadības lēmumi	14
2.2. Grāmatvedības uzskaitē	15
2.3. Finanšu analīze	21
3. SIA "BALTIC CANDLE LTD." FINANŠU ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS	33
3.1. SIA "Baltic Candle Ltd." saimnieciskās darbības raksturojums	33
3.2. SIA "Baltic candle Ltd." SVID analīze	35
3.3. SIA "Baltic Candle Ltd." absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīze	37
3.4. SIA "Baltic Candle Ltd." finanšu stabilitātes un maksātspējas izvērtēšana	47
3.5. SIA "Baltic Candle Ltd." ekonomiskās aktivitātes rādītāji	52
3.6. SIA "Baltic Candle Ltd." rentabilitātes rādītāji	54
3.7. SIA "Baltic Candle Ltd." attīstības prognozes	56
SECINĀJUMI	58
PRIEKŠLIKUMI	61
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	62
PIELIKUMI	64
1.pielikums SIA "Baltic Candle Ltd." bilances aktīvs laika posmā no 2010. – 2012.gadam	
2.pielikums SIA "Baltic Candle Ltd." bilances pasīvs laika posmā no 2010. – 2012.gadam	
3.pielikums SIA "Baltic Candle Ltd." peļņas vai zaudējuma aprēķins no 2010. – 2012.gadam	
4.pielikums SIA "Diana Svecēs" bilances aktīvs laika posmā no 2010. - 2012.gadam	
5.pielikums SIA "Diana Svecēs" bilances pasīvs laika posmā no 2010.– 2012.gadam	
6.pielikums SIA "Diana Svecēs" peļņas vai zaudējuma aprēķins no 2010. – 2012.gadam	

IEVADS

Finanšu analīze ir viens no paņēmieniem kā apzināties uzņēmuma problemātiskās vietas, zemu rentabilitāti u.t.t. Ar analīzes palīdzību ir iespējams efektīvāk pārvaldīt uzņēmuma finanses. Daudzi uzņēmumi pat nenovērtē finanšu analīzes nozīmi lēmumu pieņemšanā, un analīzi izmanto tikai gadījumos, kad draud maksātnespēja.

Turklāt veicot komercdarību vai uzsākot to ir svarīgi izziņāt attiecīgo nozari, darījumu partneru finansiālo stāvokli, to izmaiņām un attīstības tendencēm, kā arī nozares problēmām. Lai iegūtu informāciju par darījumu partneriem, ir nepieciešams iepazīties ar uzņēmuma finanšu analīzes rādītājiem, kas iegūti, izmantojot informāciju no uzņēmuma finanšu pārskatiem.

Uzņēmuma konkurents spēja, turpmākā darbība un tās rezultāti ir atkarīgi no vadītāja, kas spēj pieņemt svarīgus lēmumus, balstoties uz iegūtajām zināšanām un pieredzes. Katrs vadītāja lēmums var ietekmēt uzņēmumu kā pozitīvi, tā arī negatīvi.

Tikpat svarīga ir kvalitatīvas grāmatvedības uzskaites organizācija un kontrole, kas atbilst LR likumiem un normatīvajiem aktiem. Viens no svarīgiem faktoriem ir izvēlēties un piemērot uzskaites sistēmu, kas atbilst uzņēmuma vajadzībām. Par grāmatvedības politikas veidošana ir atbildīgs katrs uzņēmums.

Bakalaura darba mērķis, ir veikt uzņēmuma SIA „Baltic Candle Ltd.” finanšu situācijas izvērtēšanu un izstrādāt priekšlikumus finansiālā stāvokļa uzlabošanai un attīstībai.

Mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi:

1. izziņāt uzņēmējdarbības vietu ekonomikā;
2. apkopot teorētiskos materiālus par saimnieciski finansiālās darbības analīzi;
3. raksturot SIA „Baltic Candle Ltd.” vietu nozarē;
4. aprēķināt un izvērtēt SIA „Baltic Candle Ltd.” finanšu rādītājus;
5. uz analīzes pamata izdarīt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus finanšu situācijas uzlabošanai un attīstības iespējām.

Darbā ir iekļautas trīs nodaļas. *Pirmajā nodaļā* tiek raksturota uzņēmējdarbības loma tautsaimniecībā, kā arī uzņēmumu finansēšanas avotu raksturojums. *Otrajā nodaļā* tiek apkopota teorija par vadības lēmumu pieņemšanu, jo no vadības lēmumiem ir atkarīga uzņēmumu peļņa un turpmākā nākotne, attīstības iespējas, teorija par grāmatvedības uzskaiti, kontroli, kā arī teorija par finanšu analīzi. Raksturoti tiek finanšu analīzes rādītāji un to pielietojums. *Trešajā nodaļā* tiek sniegts uzņēmuma saimnieciskās darbības apraksts, kā arī izvērtēta uzņēmuma darbība ar SVID analīzes palīdzību. Lai izprastu saimnieciskās darbības

efektivitāti, tiek veikta finanšu pārskatu absolūto un relatīvo rādītāju, finanšu stabilitātes analīze, kā arī tiek noteikti, likviditātes, rentabilitātes, aprites, maksāspējas rādītāji. Kā arī tiek salīdzināti iegūtie rādītāji ar otro lielāko sveču ražošanas uzņēmumu Latvijā SIA "Diana Sveces" un SIA "Baltic Candle Ltd." lielāko konkurentu. Darba noslēgumā izstrādāti secinājumi un priekšlikumi.

Darbā informācijas apstrādei ir izmantotas ekonomiski statistiskās analīzes metodes un paņēmieni, kā arī salīdzināšanas metode.

Pētījuma periods ir trīs gadi, no 2010. – 2012. gadam.

Bakalaura darba izstrādes gaitā tiek izmantotas dažādu autoru grāmatas, publikācijas, uzņēmuma gada pārskata npublicētie materiāli.

1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS LOMA TAUTSAIMNIECĪBĀ, TĀS FINANSĒŠANAS IESPĒJAS

1.1. Uzņēmējdarbības loma tautsaimniecībā

Nacionālās ekonomikas struktūru nosaka vairāki objektīvi faktori, un tā ir atkarīga no sabiedrības vajadzībām, kuras savukārt nosaka kopejo pieprasījumu un ražošanas apjomu. Globalizācijas procesa ietekmē atsevišķu valstu attīstību, arvien vairāk ietekmē notikumi citās valstīs, arī dažādas finanšu un ekonomiskās krīzes, kuru rezultātā samazinās gan preču, gan pakalpojumu, gan arī kapitāla plūsma. Latvijas ekonomika šo gadu laikā ir piedzīvojusi kā izaugsmi, tā arī lejupslīdi, tāpēc būtiski ir mainījusies Latvijas ekonomikas struktūra un proporcijas starp atsevišķiem ekonomikas elementiem – ražotājiem, nozarēm, reģioniem. Kā arī tautsaimniecības struktūra un proporcijas katrā valstī ir atšķirīgas, kas ir atkarīgas no vairākiem apstākļiem: valsts attīstības līmeņa, integrācijas pakāpes pasaules tirgu, iedzīvotāju mentalitātes u.c.¹

Saikne starp ražošanas līdzekļiem, uzņēmuma darbiniekiem un patērētājiem veidojas tad, kad uzņēmums sniedz palakpojumus un ražo produkciju, kas ir nepieciešama patērētājam.

Uzņēmuma galvenie uzdevumi ir patērētāju vajadzību apmierināšana pēc precēm vai pakalpojumiem, kā arī uzņēmuma darbinieku interešu realizēšana, savstarpējo attiecību veidošana ar valsti un uzņēmējdarbības partneriem.²

Mūsdienu uzņēmumu raksturīga īpašība ir to spēja elastīgi reaģēt uz tirgus situācijas izmaiņām, tāpēc uzņēmumu vadītājiem jābūt kompententiem izvēlētajā darbības jomā un apveltītiem ar noteiktām īpašībām – mērķtiecību, neatlaidību, jābūt gataviem neveiksmēm un spējai mācīties no savām kļūdām. Lai vadītu uzņēmumu, vadītājam katru dienu ir jāpieņem daudz un dažādi lēmumi, kas var būtiski ietekmēt uzņēmuma turpmāko attīstību, izaugsmi un pastāvēšanu, jo uzņēmuma iekšējā un ārējā vide ik mirkli ir mainīga. Tāpat uzņēmumam ir vajadzīga laba darbinieku komanda, lai tas būtu gatavs konkurences cīņai.³

Uzņēmējdarbība nav iekšēji noslēgts cikls, tāpēc pastāvīgi nākas saskarties ar dažādiem riskiem. Būtība ir tāda, ka uzņēmējs organizē un apvieno visus nepieciešamos ražošanas faktoros (zemi, darbu, kapitālu), uzņemās saimnieciskās darbības risku un par savām pūlēm saņem peļņu. Uzņēmējspēja ir viens no saimniekošanas procesa

---

¹ Jēkabsons S., Joppe A., Skribāne I., Solovjova I., Zelgalvis E., u.c., *Inovācija un Latvijas tautsaimniecība*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2011., 78.lpp.

² Marīta Rūrāne. *Uzņēmuma finanses*. Jumava, 2007. 5.lpp.

³ Ilmārs Kālis. *Finanšu vadība*. Latvijas Universitāte, 2002. 2.lpp.

pamatfaktoriem, kas apvieno pārējos resursus vienotā ražošanas procesā, un bez šīm spējām nevar funkcionēt tirgus saimniecība. Uzņēmējdarbība ir zemes, kapitāla, darba izmantošana. Uzņēmējspēju īpašnieks ir darba devējs, bet cilvēki, kuriem nepiemīt šādas spējas ir darba ņēmēji. Tikai uzņēmējspēju resursi nodrošina saimniecisko darbību un uzņēmumu ekonomisko izaugsmi.⁴

Uzņēmumus var iedalīt kā lielos, tā vidējos un mazos uzņēmumos, kas ir atkarīgi no neto apgrozījuma un darbinieku skaita. Pēc mazo un vidējo uzņēmumu definīcijas lielie uzņēmumi ir (vairāk nekā 250 strādājošo), vidējie uzņēmumi (50-249 strādājošo), mazie uzņēmumi (10-49 strādājošo), mikrouzņēmumi (līdz 9 strādājošajiem). Vidējo uzņēmumu neto apgrozījums nepārsniedz Ls 20 miljonus (50 miljoni euro), mazo uzņēmumu neto apgrozījums nepārsniedz Ls 4 miljonus (10 miljonus euro), bet lielo uzņēmumu neto apgrozījums ir no Ls 20-40 miljoniem.⁵

Saskaņā ar CSP 2010. gada informāciju Latvijā bija 73771 ekonomiski aktīvs individuālais komersants un komercsabiedrība (bez zemnieku, zvejnieku saimniecībām un pašnodarbinātām personām, kuras veic saimniecisko darbību), no kuriem 99,52% atbilda MVU kategorijai, bet 2011. gadā ekonomiski aktīvie individuālie komersanti un komercsabiedrības bija 80708, kuri MVU kategorijai atbilda 99,53%. Kā var redzēt tad 2011. gadā komersantu un komercsabiedrību skaits ir palielinājies par 6937 vairāk nekā bija 2010. gadā. Lai gan komersantu un komercsabiedrību skaits 2011.gadā bija palielinājies, tad 2012. gadā Latvijā jau bija 86000 ekonomiski aktīvie individuālie komersanti un komercsabiedrības, kas salīdzinot ar iepriekšējo gadu pieauga par 5292, līdz ar to MVU kategorija palika nemainīga – 99,5%.

1.1.tabula

Latvijā ekonomiski aktīvo mazo un vidējo uzņēmumu sadalījums procentos

Kategorija	2010	2011	2012
Mikro uzņēmumi	83,94	84,84	85
Mazie uzņēmumi	12,94	12,08	12
Vidējie uzņēmumi	2,64	2,51	2,5
Lielie uzņēmumi	0,48	0,47	0,5

* sagatavojusi autore, izmantojot CSP datus

Kā var redzēt pēc 1.1. tabulas no 2010.gada līdz 2011.gadam mikro uzņēmumu skaits ir pieaudzis par 0,9 procentu punktiem, bet 2012.gadā mikrouzņēmumu skaits ir pieaudzi līdz

⁴ **Marita Rūrāne.** *Uzņēmuma finanses.* Jumava, 2007. 5.lpp.

⁵ LR Ekonomikas ministrija, *Uzņēmējdarbība.* 2014. Pieejams: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=23394> (skatīts 09.04.2014.)

85%. Mazo un vidējo uzņēmumu skaits ir samazinājies no 12,94 līdz 12 procentiem un no 2,64 līdz 2,5 procentiem. Lielo uzņēmumu skaits ir mazliet pieaudzis līdz 0,5 procentiem. Šo mazo un vidējo uzņēmumu sadalījumu procentos ietekmē sarežģītā uzņēmuma dibināšanas kārtība, nepietiekamie naudas līdzekļi, konkurence un citi faktori, kuru dēļ notiek rādītāju izmaiņas, daži uzņēmumi bankrotē, beidz savu darbību, bet citi tikai uzsāk. Viens no būtiskajiem ekonomisko aktivitāšu rādītājiem ir ekonomiski aktīvo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem, Latvijas šis rādītājs ir audzis pēdējo 12 gadu laikā no 17 – 2001. gadā līdz 36 – 2012. gadā.

Uzņēmējdarbība ir jebkuras valsts tautsaimniecības pamats. Tās aktivitāte un veiksmē nosaka dzīves līmeni. Katra sekmīga peļņu nesoša uzņēmuma izveidošana dod sabiedrībai vismaz četrus pozitīvus labumus:

- uzņēmuma īpašnieki gūst peļņu (kā ienākumus no savām uzņēmējspējām), kuru izmanto savām personiskajām vajadzībām un sava uzņēmuma attīstībai;
- uzņēmums nodrošina ar darba vietām zināmu iedzīvotāju skaitu, līdz ar to samazinās bezdarba līmenis;
- uzņēmums maksā nodokļus, līdz ar to palielina valsts budžeta ieņēmumu daļu;
- palielinās iekšzemes kopprodukts, līdz ar to valstī ceļas dzīves līmenis.⁶

Tātad, pēc autores domām, uzņēmums ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības pamatiem, uzņēmējdarbība uzlabo ekonomisko situāciju valstī, nodrošina darbavietas, sniedz patērētājiem vajadzīgo. Turklāt sniedzot pakalpojumus un ražojot produktus tiek apmierināti kā pircēji, tā paši uzņēmēji - gūstot peļņu.

Tautsaimniecības attīstības tendences Latvijā

Pēc pasaules finanšu krīzes, kas smagi ietekmēja Latvijas tautsaimniecību, kopš 2010. gada ir vērojama pakāpeniska izaugsme. 2011. gadā IKP pieauga par 5,5%. Vēl 2012. gada sākumā Latvijas tautsaimniecības perspektīvas tika vērtētas ļoti piesardzīgi, jo bija bažas par lielo nenoteiktību ārējos tirgos, īpaši eirozonā. Tomēr Latvijas ekonomika bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem, un kopumā 2012. gadā IKP par 5,6% pārsniedza 2011. gada līmeni. Lai arī pēdējos divus gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 12% mazāks nekā bija pirms krīzes 2007. gadā. Par spīti saspringtajai ekonomiskajai situācijai ārējā vidē Latvijas tautsaimniecības izaugsme turpinās, un IKP pieaugums bija pat straujāks nekā prognozēts. 2013. gada 1. ceturksnī IKP pieauga par 3,6%, salīdzinot ar 2012. gada 1.ceturksni. Salīdzinot ar IKP zemāko līmeni 2009. gada 3. ceturksnī,

⁶ **Vēsma Abizāre.** *Uzņēmējdarbības pamati.* 2003. Pieejams: http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (skatīts 09.04.2014.)

IKP 2013. gada 1. ceturksnī ir par 18% lielāks un pašlaik ir 89% no pirmskrīzes līmeņa. Latvijas tautsaimniecības izaugsme pēdējos gados ir viena no straujākajām ES.⁷

1.2.tabula

Iekšzemes kopprodukta izlietojums (izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos)

	2008	2009	2010	2011	2012
Iekšzemes kopprodukts	-3.3	-17.7	-0.9	5.5	5.6
Privātais patēriņš	-5.8	-22.6	2.4	4.8	5.4
Valsts patēriņš	1.6	-9.4	-7.9	1.1	-0.2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-13.8	-37.4	-18.1	27.9	12.3
Eksports	2.5	-13.3	12.7	12.4	8.3
Imports	-10.0	-31.6	11.8	22.1	2.9

* dati ņemti no Ziņojuma par Latvijas tautsaimniecības attīstību.

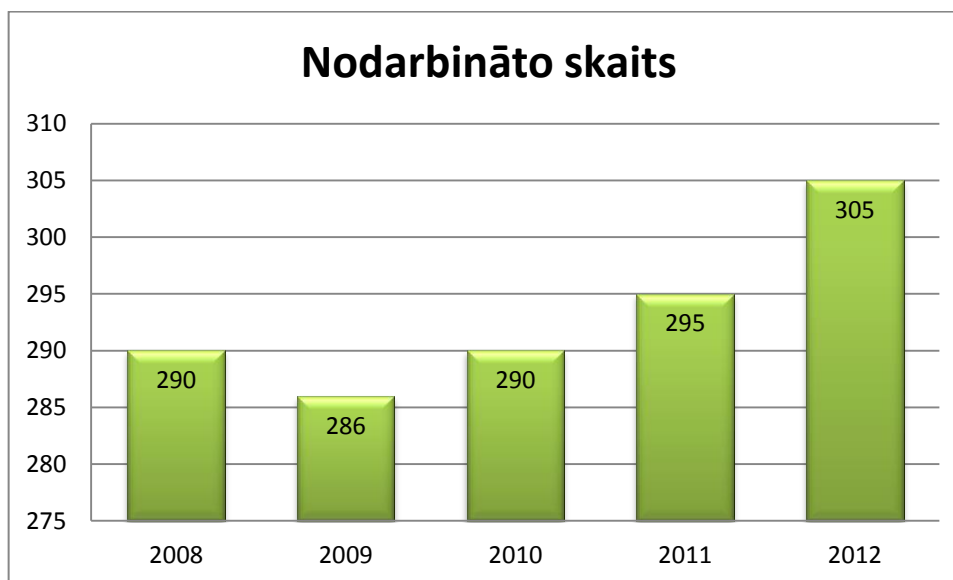
Pateicoties krīzes laikā atgūtajai konkurētspējai, eksports ir kļuvis par galveno Latvijas ekonomikas atveseļošanās pamatu. Pēc 1.2. tabulas var redzēt, ka 2012. gadā preču un pakalpojumu eksports salīdzināmās cenās par 8,3% pārsniedza 2011. gada līmeni. Gandrīz puse no visa Latvijas eksporta apjoma kāpuma 2012. gadā bija saistīta ar krīzes mazāk skarto ES valstu, galvenokārt Polijas, Dānijas, Igaunijas un Lielbritānijas tirgiem. Strauji eksports apjomu ziņā pieaug, kas liecina, ka uzņēmēji apgūst aizvien jaunus tirgus. Kopumā 2012. gadā preču un pakalpojumu eksports par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Eksporta kāpums labvēlīgi ietekmēja tirgojamo nozaru izaugsmi, īpaši galvenās eksporta nozares – apstrādes rūpniecības attīstību. Ar katru gadu preču un pakalpojumu eksports turpina pieaugt, tomēr saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos eksporta apjomu pieaugums kļūst mērenāks. No eksporta gūto ienākumu pieaugums veicina iekšzemes pieprasījuma kāpumu. Kopš 2010. gada iekšzemes pieprasījums pieaug, ko lielā mērā nosaka privātā patēriņa pieaugums un straujš investīciju kāpums.⁸

Sveču liešanas biznesa modelis darbojas tā, ka izejvielas iaved, pārkausē un lielu daļu eksportē. Šajā gadījumā parafīnu, stearīnu vai sojas vasku iepērk Vācijā, Ungārijā, Itālijā,

⁷ LR Ekonomikas ministrija. *Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību*. 2013. Pieejams: http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2013_1/2013_jun.pdf (skatīts 09.04.2014.)

⁸ LR Ekonomikas ministrija. *Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību*. 2013. Pieejams: http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2013_1/2013_jun.pdf (skatīts 09.04.2014.)

Ķīnā, Krievijā un ASV. Izejvielas pārkausē svecēs un gandrīz visu eksportē – uz Skandināviju, Vāciju, Austriju, Spāniju, ASV, Dāniju un citām valstīm. Sekmīgai uzņēmējdarbībai ir nepieciešami arī kompetenti un zinoši darbinieki, kas nodrošina ražošanas procesus. Tāpat kā katrs lielais uzņēmums, arī sveču rūpnīcas nodarbina daudz strādājošo, piemēram, SIA "Baltic Candle Ltd." ir lielākais uzņēmums Dobelē, kas nodrošina darbavietas 305 darbiniekiem.

1.3.att. Nodarbināto skaits SIA "Baltic Candle Ltd." laika posmā no 2008.gada līdz 2012.gadam

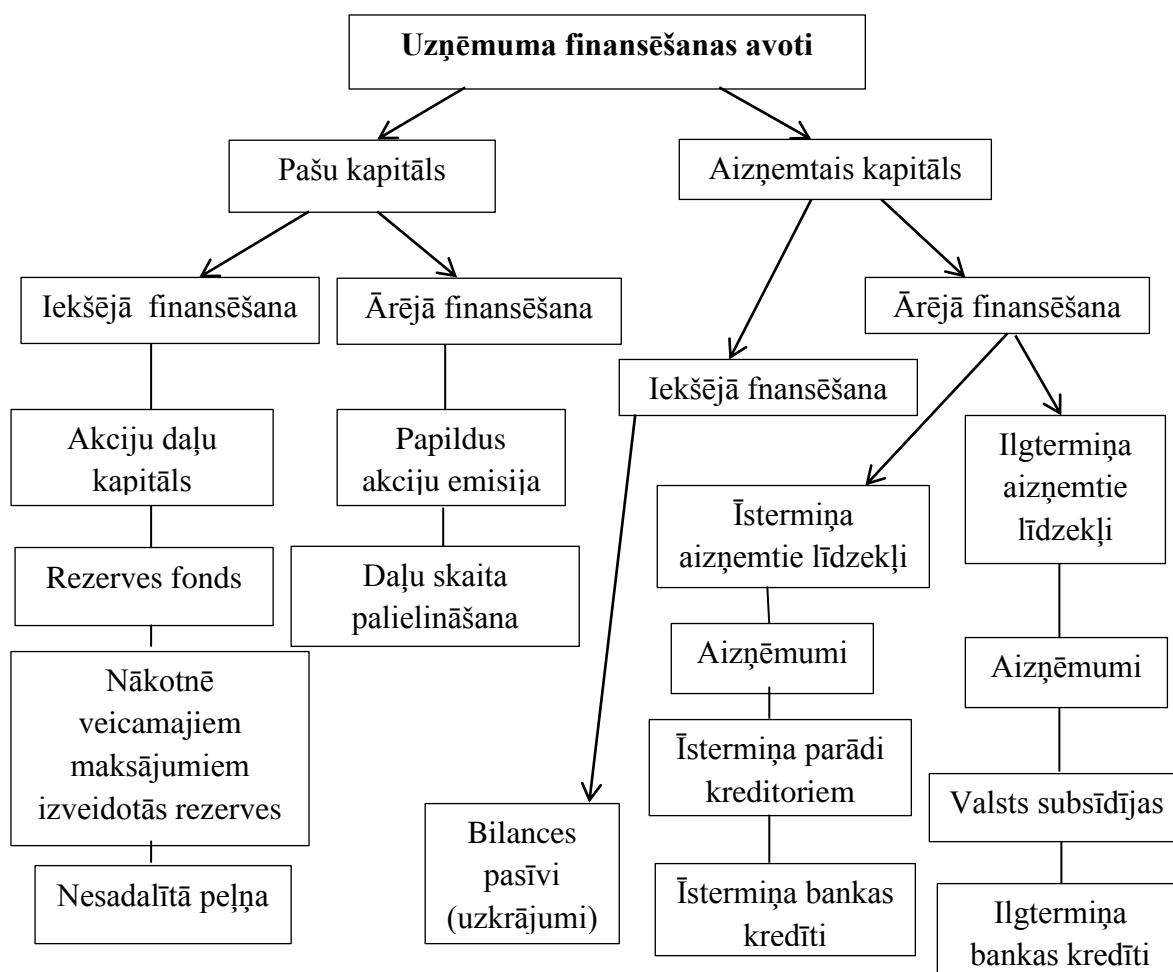
* sagatavojuši autore, izmantojot Lursoft pieejamos datus par SIA "Baltic Candle Ltd."

Pēc 1.3. attēla var redzēt, ka laika posmā no 2008.gada darbinieku skaits uzņēmumā pieaug, lai gan pēc krīzes gadiem, tas mazliet samazinājās, kas ir saistīts ar smago darba grafiku uzņēmumā. Darbiniekiem nākas strādāt kā nakts maiņās, tā arī dienas maiņās, līdz 12 studām vienā maiņā. Turklāt darbs ir uz kājām un diezgan smags, līdz ar to daudzi no strādājošajiem aiziet, jo nevar izturēt fizisko slodzi. Pēc Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem 2012.gadā bezdarbnieku skaits Dobeles novadā bija 1398, kas nebūt nav viens no lielākajiem, kas liek secināt, ja nebūtu lielu uzņēmumu, kas nodarbina iedzīvotājus, tad šis skaitlis būtu lielāks. Šobrīd pats direktors un īpašnieks Jenss Togersens ir apmierināts ar pašreizējo rūpnīcas izmēru. Lai gan uzņēmums varētu būt daudz lielāks, tomēr ierobežoto Dobeles iedzīvotāju skaita un ēku izmēru dēļ tas nevar paplašināties. Tomēr pēc neskaitāmiem pircēju jautājumiem un lūgumiem, tika atvērts Baltic Candles sveču veikals Rīgā, Vaļņu ielā 28 (Iepretim t/c Galerija Centrs). Piedāvājumā būs standarta sveču sortiments, kā arī plašs sveču klāsts dažādām gaumēm un dzīves gadījumiem, līdz ar to tiks nodrošinātas vismaz vēl trīs līdz četras darba vietas Rīgas veikalā.

1.2. Uzņēmuma finansēšanas avoti

Viens no svarīgākajiem uzņēmējdarbības līdzekļiem ir nauda jeb kapitāla nodrošinājums, lai vispār varētu uzsākt uzņēmējdarbību. Uzņēmuma finansēšanas gaitā kapitāls nepārtraukti tiek patērēts, jeb ar naudas līdzekļiem tiek maksātas algas, iepirkta izējvielas un materiāli, veikti citi maksājumi.

Pēc zemākminētā 1.4.attēla var redzēt kā sadalās finansēšanas avoti. Uzņēmuma finansēšanu veic ar pašu kapitālu vai ar aizņemto kapitālu, kas tālāk sadalās, kā iekšējos, tā ārējos finansēšanas līdzekļos.

1.4.att. Uzņēmuma finansēšanas avoti ⁹

Kapitāls, kuru iegulda investori ir pašu kapitāls. Turklāt uzņēmumā, kas izmanto tikai pašu kapitālu, ir visaugstākā finansiālās stabilitātes pakāpe, bet ierobežoti attīstības un peļņas pieauguma tempi. Pašu kapitāla avoti ir uzņēmuma uzkrātās rezerves, akciju vai daļu kapitāls, u.c. Uzņēmumi, kas izmanto aizņemto kapitālu, ir vērojams finansiālās stabilitātes līmeņa

⁹ Rūrāne M. *Uzņēmuma finansu vadība*. Rīga: Turības mācību centrs, 1997. 52.lpp.

samazināšanās, kā arī aktīvu rentabilitātes līmeņa pazemināšanās. Aizņemtā kapitāla avoti ir banku aizdevumi, aizņemti līdzekļi, u.c.

Ārējā finansēšana – no ārpusē iegūti uzņēmuma finansēšanas līdzekļi, bet iekšējā finansēšana, kad naudas līdzekļi tiek iegūti no paša uzņēmuma peļņas, tā var būt nesadalītā peļņa, rezerves fondi.

Uzņēmējdarbības finansēšanai uzņēmumi cenšas izmantot nesadalīto peļņu, protams, ja tas ir iespējam un uzņēmuma finansiālā situācija ir pietiekami stabila. Peļņa ir viens no uzņēmuma galvenajiem ieguvumiem. Bilancē peļņa parādās kā iepriekšējo un pārskata perioda "Nesadalītā peļņa". Katra uzņēmuma peļņas lielums ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, tāpat ienākumu un izmaksu starpības. Diezgan bieži peļņu uzņēmumi neizmaksā dividendēs, biežāk kopā ar citiem apgrozījuma ieņēmumiem izmanto dažādiem uzņēmuma mērķiem, piemēram, ja uzņēmums vēlas paplašināties un nevēlas ņemt aizņēmumu no bankas.

Sadalīta tiek tīrā peļņa, kura uzņēmuma rīcībā palikusi pēc nodokļu un citu maksājumu izdarīšanas. Tā kā valsts nenosaka normatīvus peļņas sadalei, uzņēmums patstāvīgi nosaka peļņas sadales virzienus un proporcijas, veido nepieciešamās rezerves un fondus.¹⁰

Tātad, pēc autores domām, uzņēmumu vadītāji un īpašnieki izvēlas kā finansēt uzņēmumu, vai nu ar ārējo līdzekļu piesaistīšanu, vai ar iekšējo, izvērtējot savas uzņēmuma iespējas. Pārsvārā uzņēmumi cenšas izmantot nesadalīto peļņu, jo tad nav nepieciešams maksāt procentu maksājumus, kas būtu, ja finansēšanai izmantotu bankas aizdevumu. Uzņēmumam ir jābūt finansiāli stabilam un īpašniekiem jābūt pārliecinātiem par savu izvēli, lai izmantotu nesadalīto peļņu.

Pēc finanšu pārskata datiem, kas iegūti no Lursoft SIA "Baltic Candle Ltd." visus pārskata periodus ir strādājis ar peļņu, bet 2010.gadā uzņēmums bija samazinājis ilgtermiņa aizņēmumus no kredītiestādēm (līdz 703 929 tūkst.Ls. apmēram), bet 2011.gadā uzņēmums bija dzēsis ilgtermiņa kredītu, turklāt 2011.gads bija pats veiksmīgākais gads, kad tīrā peļņa bija visaugstākā. Lai gan nesadalītā peļņa 2012.gadā bija lielāka nekā 2011.gadā, uzņēmumam nācās ņemt ilgtermiņa aizņēmumu no kredītiestādēm, ko varētu skaidrot ar ēkas rekonstrukcijas darbiem.

---

¹⁰ Rūrāne M. *Uzņēmuma finanšu vadība*. Rīga: Turības mācību centrs, 1997. 45.,51.,53.lpp

2. FINANŠU SITUĀCIJAS IZVĒRTĒŠANAS TEORĒTISKIE ASPEKTI

2.1. Vadības lēmumi

Vadīt nozīmē pieņemt svarīgus lēmumus. Uz iepriekšējo periodu informāciju bieži tiek balstīta lēmumu pieņemšana, kā arī uz iepriekšējo periodu analīzi, atsevišķu rādītāju izvērtēšanu. Ir nepieciešama sistemātiska saimniecisko darījumu un to rezultātu uzskaitē un analīze. Finanšu analīze nav tikai viena no vadīšanas funkcijām, bet gan noteiktas domāšanas sistēma, kurai nepieciešama attiecīgā informācijas bāze. Finanšu analīze ir nozīmīga finanšu vadības un audita sastāvdaļa. Lielākā daļa uzņēmumu atskaišu lietotāji izmanto finanšu analīzes metodes lēmumu pieņemšanā.

Uzņēmuma vadīšana ir spēja pārvaldīt uzņēmumā notiekošās darbības, kas saistās ar saimniecisko operāciju veikšanu, kas veido uzņēmuma saimniecisko darbību. Lai nodrošina pieņemto lēmumu objektivitāti un efektivitāti, svarīgi ir veikts saimnieciskās darbības analīze, jo analīze pamato vadītāja lēmumus un rīcību.

Vadības lēmumiem un rīcībai jābūt pamatotiem ar precīziem aprēķiniem un visaptverošu ekonomisko analīzi. Uzņēmuma vadītājs nedrīkst balstīties tikai uz savu intuīciju. Turklāt vadītājam ir ļoti būtiski zināt, cik efektīvi ir bijuši iepriekš pieņemtie finanšu lēmumi. Izvērtējot tos ar sasniegto saimniekošanas rezultātu ir iespējams šo efektivitāti noteikt, un uz to savukārt balstīt nākamos lēmumus.

Uzņēmējdarbības attīstības efektivitāti raksturo rādītāji:

- materiālo, nemateriālo un finanšu ieguldījumu īpatsvars aktīvos;
- īstermiņa, ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars aktīvos;
- pašu kapitāla vērtība;
- ieguldītā kapitāla vērtības pieaugums;
- aizņemtā kapitāla attiecība pret pašu kapitālu;
- īstermiņa, ilgtermiņa kapitāla īpatsvars pasīvā u.c.¹¹

Uzņēmuma vadītājam katru dienu ir jāpieņem ekonomiski pamatoti lēmumi, lai uzņēmums varētu veiksmīgi pastāvēt un attīstīties. Šādu vadības lēmumu pieņemšanai ir jābalstās uz konkrētas situācijas analīzes rezultātiem, līdz ar to ir nepieciešama informācija visiem vadības līmeņiem, kas ietver:

- uzņēmuma darbības filozofijas un mērķu noteikšanu;
- plānu, budžetu un normatīvu pamatotības pārbaudi to izstrādāšanas procesā;

---

¹¹Kālis I. *Finanšu vadība*, Rīga: Latvijas Univeristāte 2002, 8. lpp.

- atsevišķu firmas darbības mērķu, plānu sastāvdaļu iekļaušanu, sasaisti kopējā uzņēmuma plānā;
- objektīvu un vispusīgu noteikto plānu un budžetu izpildes kontroli, normatīvu izstrādāšanas un ievērošanas pārbaudi pēc izgatavoto preču daudzuma, struktūras un kvalitātes;
- vispusīgu, kompleksu saimnieciski finansiālās darbības novērtēšanu;
- ražošanas tehniskā līmeņa un preču kvalitātes analīzi;
- ražošanas struktūrvienību saimnieciskās darbības efektivitātes novērtēšanu;
- preču un pakalpojumu cenas noteikšanas pamatotību;
- izlietoto materiālu resursu efektivitātes kontroli;
- esošo pamatfondu efektivitātes kontroli;
- preču pašizmaksas analīzi u.c.¹²

Pēc autores domām, uzņēmuma vadītājiem ir jābūt kompententiem attiecīgajā nozarē un jāprot pieņemt pamatotus lēmumus, kas nedrīkst balstīties tikai uz pieņēmumiem, bet gan uz ekonomiskiem datiem. Līdz ar to ir svarīgi veikt finanšu analīzi pārskata periodos, kas sniedz priekšstatu par uzņēmuma finansiālo situāciju, un palīdz izstrādāt priekšlikumus situācijas uzlabošanai, kā arī izvērtēt attīstības iespējas un apzināties riskus.

2.2. Grāmatvedības uzskaitē

Katram uzņēmuma ir pienākums kārtot grāmatvedību. Grāmatvedībā uzskatāmi atspoguļojami visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi, kā arī katrs fakts vai notikums, kas rada pārmaiņas uzņēmuma mantas stāvoklī. Grāmatvedību kārtot tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laika posmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei. Turklāt grāmatvedības sniegtajai informācijai jābūt patiesai, salīdzināmai, savlaicīgai, nozīmīgai, saprotamai un pilnīgai, kā arī jānodrošina ieņēmumu un izdevumu norobežošana pa pārskata periodiem.¹³

Visiem Latvijas Republikas Uzņēmumu un Komercesabiedrības reģistros reģistrētajiem uzņēmumiem, uzņēmēj sabiedrībām, komercesabiedrībām un ārvalstu komersantu filiālēm, arī individuālajiem komersantiem un fiziskajām personām, kas veic saimniecisko darbību, ir pienākums savā uzņēmumā organizēt grāmatvedību.

¹² Kālis I. *Finanšu vadība*, Rīga: Latvijas Univeristāte 2002, 6. lpp.

¹³ LR likums *Par grāmatvedību*. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts 15.04.2014)

Katrā uzņēmumā, saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu un ievērojot tā darbības mērķus, organizatorisko struktūru, kā arī ražošanas tehnoloģiju, ir tiesības izvēlēties grāmatvedības uzskaites metodes un aprēķinu metodiku. Uzņēmumā izstrādā un apstiprina dokumentu, kurā noteikta dokumentu aprītes kārtība atbilstoši izmantotajai grāmatvedības uzskaites metodei, līdz ar to grāmatvedība ir uzņēmuma finansiāli saimnieciskās darbības vienlaikus nepārtrauktā uzskaites un kontroles sistēma.

Katram uzņēmumam jāievēro uz ārieni sniedzamās informācijas saturs un apjoms, kurš ir noteikts ar “*Gada pārskatu likumu*”, kā arī uzņēmumā izveidotā iekšējās kontroles sistēma un nodokļu likumu prasības.

Finansiāli saimnieciskās darbības veikšanai grāmatvedības galvenie uzdevumi ir:

- nodrošināt uzņēmuma vadību ar informāciju saimnieciska rakstura lēmumu pieņemšanai;
- kontrolēt uzņēmuma rīcība esošo materiālo un naudas līdzekļu saglabāšanu un mērķtiecīgu izlietošanu;
- atspoguļot uzņēmuma līdzekļu sastāvu un izvietojumu;
- kontrolēt darba mēru un patēriņa mēru, veicināt pareizu darba samaksu;
- atspoguļot ražošanas procesu un tā rezultātu objektīvi un savlaicīgi;
- uzskaites norēķinu nostiprināšana un finanšu resursu izmantošanas kontroles;
- nodrošināt ārējos finanšu pārskata lietotājus ar patiesu ekonomisko informāciju, sagatavojot gada finanšu un nodokļu pārskatus;
- nodrošināt valsts likumu, citu normatīvo aktu un līgumu ievērošanu un izpildi.¹⁴

Grāmatvedības organizācijai ir nepieciešami arī grāmatvedības organizācijas dokumenti katram uzņēmumam, nosakot savus darba standartus, patēriņa normas ražošanā, klientu uzņemšanas noteikumus, kontroles sistēmu, inventarizācijas organizēšanu un daudzu citu uzdevumu veikšanu. Visu grāmatvedības organizācijas dokumentu izstrādi vada, apstiprina un par to saturu atbild uzņēmuma vadītājs.

Likums „*Par Grāmatvedību*” nosaka, ka noteikumus par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju, kases operāciju uzskaiti un citiem grāmatvedības jautājumiem, kuri ir saistīti ar šā likuma piemērošanu, kā arī noteikumus par obligāti ievērojamiem Latvijas Republikas grāmatvedības standartiem izdod Ministru kabinets.

---

¹⁴ Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus A., Svarinka A. *Finanšu grāmatvedība*. Rīga, LLU, 2009. 6. - 7. lpp.

Ikvienam uzņēmumam ir jāveido savs grāmatvedības uzskaites modelis. Lai šādu modeli izveidotu, grāmatvedim ir jāpārzina uzņēmuma saimnieciskās darbības būtība un par to sniedzamā informācija gada pārskata sastāvdaļās. Tāpat katrā uzņēmumā ir jābūt dokumentu kopumam, kas reglamentē grāmatvedības darba organizēšanu uzņēmumā:

- grāmatvedības kontu plāns;
- kodu un simbolu lietošanas noteikumi;
- ilgtermiņa ieguldījumu un apgrozāmo līdzekļu uzskaites nolikums;
- grāmatvedības ierakstu, dokumentu un reģistru glabāšanas noteikumi;
- gada ārskata sagatavošanas noteikumi;
- dokumentu apgrozības apraksts vai shēma;
- inventarizācijas instrukcija.

Sastādot grāmatvedības organizācijas modeli konkrētajā jautājumā un izvēloties vienu no likumdošanā un normatīvajos aktos pieļaujamajiem variantiem, uzņēmumam ir tiesības un pienākums patstāvīgi izstrādāt uzskaites kārtības veidus, vadoties pēc vispārmetodoloģiskās pieejas, gadījumos, ja nav noteiktu normu. Turklāt par grāmatvedības organizācijas modeļa izveidošanu uzņēmumā ir atbildīgs galvenais grāmatvedis. Vadītāja kompetencē ietilpst grāmatvedības organizācijas dokumentu apstiprināšana.¹⁵

Veidojot uzņēmuma grāmatvedības uzskaites sistēmu, svarīgi ir zināt un ievērot grāmatvedības cikla posmus:

- kontu atvēršanu;
- saimniecisko darījumu analīze un ieģrāmatošana;
- kontu apgrozījumu un atlikumu aprēķināšanu;
- koriģējošo un slēguma ierakstu ieģrāmatošanu;
- finanšu pārskatu sagatavošanu.¹⁶

Grāmatvedības politika ir konkrēti principi, nostādnes, metodes, noteikumi un prakse, ko uzņēmums lieto, sagatavojot finanšu pārskatu. Vadība izvēlas un lieto uzņēmuma grāmatvedības politiku atbilstoši katra pielietojamā Latvijas grāmatvedības standarta visām prasībām. Ja Latvijas grāmatvedības standartā nav konkrētu prasību, vadība izstrādā grāmatvedības politiku, lai nodrošinātu, ka finanšu pārskats sniedz informāciju, kas:

- a) ir derīga finanšu pārskata lietotājiem, lai pieņemtu lēmumus;
- b) ir ticama, jo pārskats:

¹⁵ Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus A., Svarinka A. *Finanšu grāmatvedība*. Rīga, LLU, 2009. 14.-15.lpp.

¹⁶ Gradāme M., Martemjonova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A., *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Raka, 2004., 10.lpp.

- pareizi uzrāda uzņēmuma darbības rezultātus un finansiālo stāvokli;
  - uzrāda ne tikai notikumu un darījumu juridisko formu, bet arī to ekonomisko būtību;
- c) nav subjektīva;
- d) ir piesardzīga;
- e) visos būtiskajos aspektos ir pilnīga.

Uzņēmuma vadība izstrādājot grāmatvedības politiku ņem vērā:

- „Gada pārskatu likuma” un likuma „Par konsolidētajiem gada pārskatiem” (atbilstošos gadījumos) prasības;
- Latvijas grāmatvedības standartos minētās prasības;
- Pieņemto praksi attiecīgajā nozarē, ja tā nav pretrunā ar šī standarta nosacījumiem.¹⁷

Uzņēmums maina grāmatvedības politiku tikai, ja:

- to nosaka ārējie normatīvie akti un Latvijas grāmatvedības standarti;
- grāmatvedības politikas maiņa ļauj sastādīt finanšu pārskatus, kas sniedz ticamu un atbilstošāku informāciju par darījumu, faktu un notikumu ietekmi uz uzņēmuma finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un naudas plūsmu.

Lai varētu noteikt finansiālā stāvokļa, darbības rezultātu un naudas plūsmu tendences, finanšu pārskatu lietotājiem jādod iespēja salīdzināt uzņēmuma finanšu pārskatus par vairākiem pārskata periodiem. Tādēļ šajos pārskatos parasti piemēro vienu un to pašu grāmatvedības politiku.

Par grāmatvedības politikas maiņu neuzskata:

- grāmatvedības politikas pieņemšanu darījumiem, faktiem un notikumiem, kas pēc būtības atšķiras no iepriekšējiem darījumiem, faktiem un notikumiem;
- jaunas grāmatvedības politikas pieņemšanu darījumiem, faktiem un notikumiem, kas iepriekš nav notikuši vai kas bijuši nebūtiski.¹⁸

Grāmatvedības kontrole ietver metodes un paņēmienus, kurus izmanto, lai kontrolētu uzņēmuma mantas saglabāšanu, visu saimniecisko darījumu atspoguļošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām un grāmatvedības organizācijas dokumentos noteiktajai kārtībai, kā arī lai nodrošinātu grāmatvedības sniegtās informācijas savlaicīgumu un pareizību. Grāmatvedības kontroles ietvaros pārbauda attiecīgajos grāmatvedības dokumentos ietvertos

¹⁷ Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.1 "Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes" pieņemšanu Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=84251&from=off> (skatīts 15.04.2014)

¹⁸ Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.4 "Grāmatvedības politikas maiņa, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un iepriekšējo periodu kļūdas" pieņemšanu Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=101558&from=off> (skatīts 15.04.2014)

aprēķinus un kontējumus, precizē, vai katrs saimnieciskais darījums ir iegrāmatots pareizā kontā un laikus un vai norādītās summas ir pareizas, vai visi saimnieciskie darījumi, kas attiecas uz pārskata periodu, norādīti šī pārskata perioda grāmatvedības reģistros un finanšu pārskatos.

Par uzņēmuma grāmatvedības kontroles sistēmas izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu, kā arī grāmatvedības kontroles sistēmas sistemātisku efektivitātes pārbaudi ir atbildīgs uzņēmuma vadītājs. Vadītājs var noteikt, ka saskaņā ar uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmu grāmatvedības kontroles sistēmas efektivitātes pārbaudi veic uzņēmuma iekšējā audita (revīzijas) dienesta darbinieki (sabiedrības kontrolieri).¹⁹

Grāmatvedības iekšējās kontroles uzdevumi ir:

- nodrošināt, lai jebkurš saimnieciskais darījums notiktu tikai ar uzņēmuma vadības atļauju, kā arī jebkurš saimnieciskais darījums tiek uztverts un iegrāmatots atbilstoši kārtīgai grāmatvedības sistēmai;
- nodrošināt, lai piekļūšana uzņēmuma īpašumam (lietiskiem objektiem) būtu iespējama tikai ar vadības atļauju;
- nodrošināt, lai faktiski esošais īpašums un parādi atbilstu grāmatvedības reģistros atspoguļotajai informācijai.²⁰

Lai praksē identificētu iekšējās kontroles sistēmas vispārējos mērķus, tos iedala piecos apakšmērķos:

- pilnīgums – nozīmē, ka uzņēmumā katrs darījums tiek laikus un pilnībā atspoguļots uzskaitē;
- pareizība – visu saimniecisko darījumu pareizas uzskaites nepieciešamība, kuras neievērošana izraisa būtiskas kļūdas pārskatos;
- eksistence – jāuzskaita tikai faktiski notikuši darījumi, tādējādi izslēdzot iespēju reģistrēt fiktīvus (nenotikušus) darījumus;
- autorizācija (pilnvarošana) – nozīmē, ka jebkurš darījums, kas tiek uzskaitīts grāmatvedības reģistros ir noticis ar uzņēmuma vadības atļauju;
- īpašuma saglabāšana – saistīta ar noteiktām metodēm, kuras samazina to gadījumu iespējamību, kad uzņēmumam jācieš dažādi īpašuma vai informācijas zudumi un bojājumi.²¹

---

¹⁹ LR Ministru kabineta noteikumi Nr.585 *Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju* 2003. 68., 70. pants. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=80418&from=off> (skatīts 15.04.2014)

²⁰ **Gradāme M., Martemjonova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A.**, *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Raka, 2004., 12.lpp.

²¹ **Ludboržs A.**, *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. Rīga: Lietiškās informācijas biedrība., 2003., 21.-22.lpp.

Kontroles vide ir tie iekšējie apstākļi kontroles realizēšanai, ko nosaka vadības vispārīga izpratne, attieksme un rīcība attiecībā uz kontroli un tās nozīmi uzņēmumā, kā arī tie ārējie apstākļi, kuri tieši ietekmē uzņēmējdarbības norisi un tādēļ arī iekšējās kontroles veikšanu. Kontroles vide ir atkarīga no dažādiem faktoriem, kuri vai nu veicina, vai aizkavē kontroles procedūru izpildi:

- uzņēmuma vadības mērķi;
- vadības līdzekļi un darbības stils;
- uzņēmuma organizatoriskā struktūra;
- tiesību, pienākumu un atbildības noteikšanas metodes;
- vadības kontroles sistēma, ieskaitot iekšējo revīziju;
- direktoru padomes funkcijas;
- personāla politika;
- ārējo apstākļu ietekme.²²

Kontroles procedūras ir specifiskas darbības, kas tiek veiktas, lai īstenotu kontroles politiku. Šīs darbības veic visu līmeņu darbinieki. Iekšējās kontroles procedūras var iedalīt četrās grupās:

- kontroles procedūras, kas saistītas ar visu organizatorisko resursu piesaisti. Tās ir procedūras, kas nodrošina informācijas apriti. Mērķis ir nodrošināt, lai personāls pārzinātu savu organizatorisko stratēģiju, struktūru, vadības informatīvo sistēmu un tās izmantošanas iespējas, tādējādi ietekmējot darba uzdevumu izpildi laikā un noteiktā kvalitātē;
- speciālās kontroles procedūras, kas saistītas ar pienākumu sadali horizontālā līmenī (starp viena līmeņa struktūrvienībām, darbiniekiem) un vertikālā līmenī (organizācijas ietvaros);
- organizācijas darbības procesos iestrādātās kontroles ir kontroles darbības, kas tiek veiktas papildus kādā no informācijas apstrādes etapiem. Tās ļauj pārliecināties par iegūtās informācijas pareizību vai ticamību;
- rezultātu kontroles procedūras. Šīs procedūras ļauj noskaidrot, kādā mērā organizācija, t.sk. uzņēmums ir sasniedzis izvirzītos mērķus atbilstoši apstiprinātajai stratēģijai.

Praksē tiek izmantotas dažādas kontroles procedūras. Piemēram, uzņēmumos tiek pielietotas šādas procedūras:

- atlikumu saskaņošana un to pārbaude;

---

²² Brūna I. *Uzņēmumu iekšējā kontrole*, Rīga:Latvijas Universitāte, 2002.,6. lpp.

- kopsavilkumu aritmētiskās pareizības pārbaude;
- pieejas datu failiem ierobežošana;
- kontu apgrozījuma pārskatu lietošana un pārbaude;
- inventarizācijas datu salīdzināšana ar uzskaites ierakstiem u.c.²³

Pēc autores domām, kontroles ieviešana ir svarīgs faktors, lai uzņēmumā grāmatvedības kārtošana notiktu atbilstoši LR Ministru kabineta noteikumiem, kā arī būtu patiesa, savlaicīga un atspoguļotu reālos datus. Kontroles sistēmai jānodrošina vadītāju izstrādāto mērķu sasniegšana, kā arī jānodrošina darbinieku pienākumu izpilde.

2.3. Finanšu analīze

Uzņēmuma finanšu stāvokļa novērtēšana nemaz nav vienkārša, tas ir sarēģīts process. Lai labāk izprastu finansiālo stāvokli ir nepieciešams veikt saimnieciskās darbības finanšu analīzi, kur tiek izvērtēta uzņēmuma maksātspēja, likviditāte un citi rādītāju koeficienti.

Finanšu analīze ir viens no uzņēmuma finanšu vadības instrumentiem. Tā sastāv no uzņēmuma finansiālā stāvokļa, nozares, kurā atrodas uzņēmums vai pat ekonomikas novērtēšanas un nākotnes snieguma prognozes. Citiem vārdiem sakot, finanšu analīze ir risku apzināšana un gaidāmās atdeves novērtēšana.²⁴

Finanšu analīze ir process, kas balstīts uz uzņēmuma finansiālā stāvokļa un iepriekšējā perioda darbības datu izpēti ar mērķi novērtēt nosacījumus un darbības rezultātus nākotnē. Tādējādi finanšu analīzes galvenais uzdevums ir samazināt nenoteiktību, kas saistīta ar uzņēmumu saimnieciskai darbībai svarīgu, perspektīvu lēmumu pieņemšanu.

Finanšu saimnieciskās darbības analīzes saturs ir dziļa un vispusīga ekonomiskās informācijas izpēte un izpētes mērķis ir optimālu vadības lēmumu pieņemšana, lai veicinātu uzņēmuma ražošanas programmu izpildi, kā arī nodrošināt to izpildes kvalitātes novērtējumu un norādīt uz saimnieciskās darbības vājajiem punktiem un saimniecisko rezervju esamību, kā arī tālākās uzņēmuma ražošanas attīstības perspektīves tā izvēlētajā saimnieciskās darbības sfērā.²⁵

Finanšu analīze ir finanšu dokumentu rādītāju analīze ar analītisku instrumentu un metožu palīdzību ar mērķi noskaidrot galvenās sakarības un pazīmes, kas nepieciešamas lēmumu pieņemšanai. Finanšu analīzi atkarībā no uzdevuma var lietot dažādi. Analīzi var izmantot, lai, izvērtētu iepriekšējo saimniekošanas pārbaudi, noteiktu investīciju virzienus vai

²³ **Vērđiņa G.** *Iekšējā kontrole, iekšējais audits*. Rīga: Lietišķās informācijas biedrība. 2013., 19. -20.lpp.

²⁴ **Fabozzi F.J., Peterson P.P.** *Financial management and analysis*, Wiley, Inc, 2003, pp.5.

²⁵ **Zelgalve E.** *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*, Rīga: Latvijas Univesitāte, 2002., 14. – 15.lpp.

iespējamos uzņēmuma apvienošanas variantus, prognozētu nākotnes finanšu nosacījumus un rezultātus, atklātu ražošanas problēmas, kā arī novērtētu vadības kvalitāti. Turklāt svarīgi ir tas, ka finanšu analīze ļauj samazināt nenoteiktību, kas ir neizbēgama jebkura lēmuma pieņemšanas procesā. Finanšu analīze neizslēdz intuīcijas izmantošanu, novērtējot analīzes rezultātus, bet rada stabilu un sistemātisku pamatu tās racionālai pielietošanai.

Finanšu analīzes un vadības pamatā ir finanšu pārskatu analīze. Katrs analītiķis, atkarībā no analīzes mērķa, izvēlas savu pieeju, kas var sastāvēt no dažādu skolu izstrādātajiem analītiskajiem koeficientiem, modeļiem un metodēm. Parasti tiek izvēlētas tādas metodes, kas atbilst analītiķa zināšanu līmenim, programnodrošinājumam, kā arī analīzei atvēlētajam laikam un mērķim.

Finanšu analīze nepieciešama, lai pamatoti izvēlētos darījumu partneri, noteiktu uzņēmuma finanšu stabilitātes līmeni, novērtētu uzņēmējdarbības aktivitāti un efektivitāti. Galvenais, kā arī daudzos gadījumos vienīgais informācijas avots par darījumu partneru finanšu darbību ir finanšu pārskati, kas ir publiski pieejama informācija.

Finanšu analīzes galvenais mērķis ir iegūt nelielu skaitu izejas parametru, kas sniez objektīvu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, tā peļņu vai zaudējumiem, aktīvu un pasīvu struktūras izmaiņas, debitoru un kreditoru saistībām. Turklāt analītiķus interesē gan uzņēmuma pašreizējais finansiālais stāvoklis, gan tā gaidāmais stāvoklis tuvākā vai tālākā nākotnē.²⁶

Finanšu analīzes galvenās funkcijas ir:

- finansiālā stāvokļa, finanšu rezultātu, efektivitātes un analizējamā objekta lietišķās aktivitātes objektīvs novērtējums;
- faktoru un sasniegtā stāvokļa un iegūto rezultātu iemeslu izcelšana;
- lēmumu sagatavošana un pamatojums vadības lēmumu pieņemšanai finanšu jomā;
- finansiālā stāvokļa uzlabošanas rezervju atrašana un mobilizācija, visas saimnieciskās darbības uzlabošana.²⁷

Tā kā finansiālā stāvokļa analīzei par pamatu ir vispārēji pieejama informācija, to var veikt gan paša uzņēmuma personāls, gan jebkurš cits analītiķis. Pēc analīzes veicēju pazīmēm var izdalīt divu veidu finanšu analīzi:

- a) Ārējā finanšu analīze – to veic trešās personas jeb neatkarīgie ārpus uzņēmuma esošie analītiķi. Tā kā vairums gadījumu ir pieejams tikai gada pārskats, tad analīze ir mazāk detalizēta, tomēr būtību tā parāda.

²⁶ Kālis I. *Finanšu vadība*, Rīga: Latvijas Universitāte 2002, 8. – 9.lpp.

²⁷ Zelgalve E. *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. 51.lpp.

Ārējās finanšu analīzes īpatnības ir:

- liela apjoma informācijas savākšana, apstrāde, izvērtēšana;
- dažādu mērķu un interešu apmierināšana;
- mērķu ierobežošana, orientējoties galvenokārt uz iepriekšējo periodu finansiālā stāvokļa analīzi;
- maksimālā analīzē iegūto datu publiskošana;
- analīzes orientācija uz publisku, ārējo informāciju.

b) Vadības analīze – paša uzņēmuma darbinieku veiktā analīze. Šādai analīzei ir plaša informācijas bāze, kas ietver jebkuru informāciju, kas cirkulē uzņēmuma iekšienē un ir noderīga uzņēmuma vadībai lēmumu pieņemšanā.

Vadības (iekšējās finanšu) analīzes īpatnības:

- analīzes mērķu un rezultātu orientācija galvenokārt uz uzņēmuma vadību;
- visu informācijas avotu izmantošana analīzes mērķiem;
- kompleksas analīzes izstrāde, uzņēmuma saimnieciskās darbības pilnīga izpēte;
- datu uzskaites un analīzes integrācija, turpmāka plānošana un lēmumu pieņemšana;
- maksimāla analīzes rezultātu konfidencialitāte (to saglabāšana firmas iekšienē).²⁸

Bilances posteņu absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīze

Finanšu analīzes procesā tiek noskaidrotas dažādas finanšu rādītāju absolūtās, relatīvās novirzes, to izmaiņu apjomi un cēloņi. Šādu rādītāju salīdzināšanai, noviržu novērtēšanai var izmantot bilances posteņu absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīzi.

Neracionāla uzņēmuma mantas struktūra var negatīvi ietekmēt uzņēmuma finanšu stāvokli, un pretēji. Piemēram, gatavo ražojumu krājumi, kam nav noieta, kur atrodas noliktavā, apgrūtina tekošo maksājumu veikšanu. Uzņēmuma finanšu stāvokļa stabilitāte lielā mērā atkarīga no finanšu resursu ieguldījumu vietas aktīvos. Līdz ar to vispārēju priekšstatu par finanšu ieguldījumu sniedz bilances absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīze.

Pastāv divi nosacījumi, kāpēc nepieciešams veikt bilances posteņu relatīvo rādītāju analīzi:

---

²⁸ Kālis I. *Finanšu vadība*. Rīga: Latvijas Universitāte 2002, 13.lpp.

- tiek nodrošināta pāreja uz salīdzināmiem rādītājiem. Ir iespējams novērtēt un salīdzināt uzņēmuma darbības rezultātus atkarībā no izmantoto resursu struktūras;
- salīdzinošu rādītāju izmantošana novērš inflācijas negatīvo ietekmi, kāda rodas, novērtējot absolūtos lielumus.²⁹

Vertikālā analīze ir bilances struktūras izpēte, par 100 procentiem pieņemot aktīvu kopsummu. Analīzes gaitā aktīva un pasīva atsevišķu posteņu īpatsvara izmaiņas vismaz 3 gadu laikā un atklāj to rašanās iemeslus. Bet horizontālā analīze ir bilances rādītāju izmaiņu vērtējums dinamikā, salīdzinot rādītāja lielumu ar iepriekšējo gadu vai bāzes gadu.

Vertikālā un horizontālā analīze savstarpēji papildina viena otru, to mērķis ir norādīt uzņēmuma darbības uzlabošanās vai pasliktināšanās iemeslus, veidot pamatus bilances prognozei. Horizontālo un vertikālo analīzi plaši izmanto dažādu nozaru uzņēmumu saimnieciskās darbības salīdzinājumam.³⁰

Bilances posteņu relatīvo rādītāju izmaiņu analīze atklāj uzņēmuma līdzekļu avotu struktūras izmaiņas procentos, par bāzi ņemot bilances kopsummu. Tiek salīdzināti pārskata gada dati ar iepriekšējo uzskaites periodu datiem, konkurējošiem uzņēmumiem, nozares vidējiem rādītājiem u.t.t. Tiek aprēķināts, cik procentus no bilances kopsummas sastāda katrs atsevišķs bilances postenis pa gadiem un salīdzinātas to izmaiņas. Tālākā analīzes procesā tiek izvērtēta ieguldītā kapitāla atdeve un ienesīgums pie attiecīgi ieguldītā kapitāla struktūras. Toties bilances posteņu absolūto rādītāju izmaiņu analīze papildina iepriekš veikto bilances posteņu struktūras analīzi. Bilances posteņu absolūto rādītāju izmaiņu analīze ir uzņēmuma pārskatu - bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina attiecīgo posteņu salīdzināšana ar iepriekšējo gadu (analīzes periodu) attiecīgajiem posteņiem.³¹

Uzņēmuma likviditāte

Ar likviditātes analīzes palīdzību nosaka uzņēmuma spēju segt savas regulārās maksājumu saistības un izvērtēt iespējamus pasākumus uzņēmuma likviditātes uzlabošanai. Uzņēmuma galvenais uzdevums ir sekot, lai uzņēmumam jebkurā brīdī būtu apmierinoša likviditāte. Problēmas ar maksājumiem aizēno pārējos labvēlīgos rādītājus. Turklāt laba

²⁹ Kālis I. *Finanšu vadība*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002., 30.lpp.

³⁰ Didenko K., Vailjeva L., Ovčinnikova I., *Uzņēmuma ekonomika un plānošana*. Rīga: Rīgas Tehniskās Universitātes izdevniecība, 2012., 14.,16.lpp.

³¹ Kālis I. *Finanšu vadība*, Rīga: Latvijas Universitāte 2002, 30.lpp.

rentabilitāte ne vienmēr nozīmē, ka uzņēmumam ir laba likviditāte. Starp rentabilitāti un likviditāti nepastāv nekāda pašsaprotama sakarība.³²

Uzņēmumos parasti ir atšķirīgas finanšu situācijas un tātad arī likviditātes pakāpes. Turklāt uzņēmuma operatīvās vadības skatījumā uzņēmēju interesē gaidāmā likviditāte, nevis pagātnē bijusi.

Par uzņēmuma likviditāti interesējas ne tikai uzņēmuma vadība, bet arī kreditori, darījuma partneri. Uzņēmuma īpašniekiem zema likviditāte norāda uz rentabilitātes samazināšanos, līdz ar to iespējamu kapitāla zaudēšanu. Kreitoriem tas nozīmē to, ka var tikt aizkavēta pamatizdevumu summas atgušana, kā arī procentu saņemšana. Klientiem un darījumu partneriem zemā likviditāte var sagādāt problēmas ar līgumtiesību pildīšanu.

Gaidāmo, persektīvo likviditāti nevar noteikt, izmantojot tikai grāmatvedības gada pārskata datus. Ir nepieciešami arī finanšu plāna, budžeta dati.

Gaidāmo likviditāti var skatīt divos aspektos:

1. plānota likviditāte. To nosaka, vadoties pēc finanšu gada plāna aprēķina lielumiem. Tās noteikšana vislielākajā nozīmē nepieciešamajam maksāšanas līdzekļu daudzumam, ar ko dzēst īstermiņa saistības;
2. protektīvā likviditāte. Tā ir spēj segt maksāšanas līdzekļu neparedzēto vajadzību (ja faktiskie naudas izdevumi pārsniedz plānotos). Šāda situācija var veidoties vairāku cēloņu rezultātā:
  - iepriekš neparedzētas iespējas izdevīgiem ieguldījumiem;
  - nav iegūta plānotā peļņa;
  - pircējs atsakās pirkt uzņēmuma produkciju;
  - neparedzēts materiālo resursu iepirkšanas cenu pieaugums u.c.

Uzņēmuma likviditātes vērtēšanai izmanto vairākus koeficientu rādītājus. Viens no otra tie atšķiras ar to aprēķināšanai izmantoto apgrozamo līdzekļu sastāvu, kas pieņemti par īstermiņa saistību sedzējiem.³³

Kopējās likviditātes koeficients (L_1) - rāda uz uzņēmuma spēju dzēst savas īstermiņa saistības ar tā rīcībā esošajiem apgrozāmajiem līdzekļiem. Šī koeficientu robežas ir no 1 – 2. Ja koeficients ir zemāks par 1, uzņēmumam ir kristiskā finansiālā situācijā - tas darbojas liela riska apstākļos.³⁴

$$\text{Kopējās likviditātes koeficients} = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi}}{\text{īstermiņa saistības}} \quad [2.1.]$$

³² Hofs G.K. Biznesa ekonomika, Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2010., 205.lpp.

³³ Kālis I. Finanšu vadība, Rīga: Latvijas Universitāte 2002, 42. - 43.,47. lpp.

³⁴ Didenko K., Vailjeva L., Ovčiņņikova I., Uzņēmuma ekonomika un plānošana. Rīga: Rīgas Tehniskās Universitātes izdevniecība, 2012., 22.lpp.

Šo koeficientu var palielināt divejādi:

- palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķu posteņu lielumu;
- samazinot īstermiņa saistību apjomu.³⁵

Likviditātes starpseguma koeficients (L₂) – ir saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvo kapitālu. To ļoti ietekmē ražošanas krājumos ieguldītā nauda, kā arī debitorsaistību pārvertēšana skaidrā naudā prasa ilgu laiku. Koeficientu ir nepieciešams aprēķināt, jo atsevišķi apgrozāmie līdzekļi nav vienādi likvidi. Šī koeficienta zemākā robeža ir 0,8 – 1,0.³⁶

$$\text{Starpseguma koeficients} = \frac{\text{Nudas līdzekļi} + \text{īstermiņa vērtspapīri} + \text{debitori} - \text{nākamo periodu izmaksas}}{\text{īstermiņa saistības}} \quad [2.2.]$$

Absolūtās likviditātes koeficients (L₃) - rāda kādu īstermiņa saistību daļu uzņēmums var dzēst vistuvākajā laikā. Normālos saimniekošanas apstākļos šis rādītājs svārstās 0,1 – 0,7 robežās. Bet šī rādītāja pietiekamība ir 0,2 – 0,25. Jo augstāka šī likviditāte, jo uzņēmums stabilāks, taču dažreiz tas var arī nozīmēt nevis to, ka uzņēmums ir stabils, bet gan to, ka uzņēmuma rīcībā ir vairāk naudas, nekā uzņēmums to spēj efektīvi izmantot.³⁷

$$\text{Absolūtās likviditātes koeficients} = \frac{\text{naudas līdzekļi} + \text{īstermiņa vērtspapīri}}{\text{īstermiņa saistības}} \quad [2.3.]$$

Darba kapitāls (apgrozāmais kapitāls) (DK) – rāda apgrozāmo līdzekļu apjomu, kas tiek saukts par darba kapitālu. Apgrozāmais kapitāls ir nauda, kura apkalpo finanšu ciklu, turklāt tā esamība ir nepieciešama uzņēmuma finansiālās stabilitātes uzturēšanai.³⁸

$$\text{Darba kapitāls} = \text{Apgrozāmie līdzekļi} - \text{Īstermiņa saistības} \quad [2.4.]$$

³⁵ Kālis I. *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004, 158.lpp.

³⁶ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes* Rīga: Merkūrijs, 2006., 46.lpp.

³⁷ Kālis I. *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004, 157.lpp

³⁸ Didenko K., Vaiļjeva L., Ovčiņņikova I., *Uzņēmuma ekonomika un plānošana*. Rīga: Rīgas Tehniskās Universitātes izdevniecība, 2012., 24.lpp.

Līdzekļu aprites rādītāji

Līdzekļu aprites rādītāji raksturo to, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus, lai saražotu produkciju (pakalpojumus) pārdošanai. Aprēķinātie aktivitātes rādītāji dod iespēju izvērtēt ieguldīto līdzekļu lietderību, to izmantošanas intensitāti, saimnieciskā cikla nories ātrumu.³⁹

Ja uzņēmums atsevišķos ražošanas krājumos ir ieguldījis vairāk līdzekļu, nekā tas ir nepieciešams, to vienlaikus var trūkt citos, kā arī var nepietikt citu mērķu finansēšanai. Nepietiekama apjoma finansējumi traucē klientu normālu apkalpošanu vai arī produkcijas ražošanu vēlamajā daudzumā. Veidojoties situācijai, kad palielinās pieprasījums pēc attiecīgā veida pakalpojuma vai produkcijas, finansiālo resursu trūkuma gadījumā uzņēmums nav spējīgs operatīvi reaģēt un strauji palielināt ražošanu.

Ir divas pieejas aktivitātes rādītāju aprēķināšanai:

- novērtēt uzņēmuma darbību kādā laika periodā;
- novērtēt, kādā attiecībā ir atsevišķo aktīvu veidu krājumi noteiktā datumā.⁴⁰

Kopējais uzņēmuma līdzekļu aprites koeficients (visu aktīvu aprites koeficients) – raksturo visu uzņēmuma rīcībā esošo resursu izmantošanas efektivitāti neatkarīgi no tā rašanās avotiem. Tas norāda, cik reizes noteiktā laika periodā notiek pilns ražošanas cikls, pilna aprite, kas uzņēmumam dod zināmu peļņu vai zaudējumus. Aprites ātrums ir atkarīgs no nozares, kurā uzņēmums darbojas, no ražošanas tehnoloģiskā procesa un citiem faktoriem. Daži ekonomisti uzskata, ka koeficientam vajadzētu būt ne mazākam par 3.⁴¹

Šis koeficients atspoguļo to, cik lietderīgi un prasmīgi uzņēmums izmanto aktīvus ražošanas procesā, lai palielinātu apgrozījumu.⁴²

$$\text{Visu aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Visi aktīvi}} \quad [2.5.]$$

Pašu līdzekļu aprites koeficients – raksturo līdzekļu izmantošanas aktivitāti. Ja tas ir pārāk augsts, tas nozīmē, ka realizācijas apjoms ir lielāks par pašu kapitālu. Ir nepieciešama kredītresursu piesaistīšana. Šī koeficienta zems līmenis nozīmē, ka zināma daļa pašu līdzekļu tiek izmantoti neefektīvi.

³⁹ Zelgalve E. *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2002., 40. lpp.

⁴⁰ Kālis I. *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004., 162. lpp.

⁴¹ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*. Rīga: Merkūrijs, 2006., 51. lpp.

⁴² Altman E. *Predicting financial Distress of Companies: Revisiting the Z-score and ZETA models*. Journal of Banking & Finance, July 2000, pp. 6

$$\text{Pašu līdzekļu aprite} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad [2.6.]$$

Krājumu aprites koeficients – rāda, cik reizes gadā ir apritējuši ražošanas krājumos ieguldītais kapitāls. Jo lielāks ir krājumu aprites ātrums, jo ātrāka ir preču materiālo vērtību realizācija, neieciešamības gadījumā var īsākā laikā dzēst parādus. Lai šo koeficientu izteiktu dienās, 365 gada dienas daļa ar krājumu aprites koeficientu, lai uzzinātu, cik dienas ir nepieciešamas ražošanas krājumu pārdošanai vai atjaunošanai.

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Krājumu vidējais atlikums}} \quad [2.7.]$$

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients – raksturo ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti, ar kādu tiek finansēti uzņēmuma līdzekļi.

$$\text{Ilgtermiņa ieguldījuma aprite} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Ilgtermiņa ieguldījumi}} \quad [2.8.]$$

Debitoru parādu aprites koeficients – pēc šī koeficienta nosaka, cik reižu vidēji gada laikā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos.

$$\text{Debitoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Debitori bilancē}} \quad [2.9.]$$

Kreditoru parādu aprites koeficients – rāda, cik aprites reizes uzņēmumam būs nepieciešamas, lai samaksātu savus rēķinus. Kreditoru saistību apjomu nosaka piegādātāju piešķirto kredītu lielums, kas pagarināts uz laika periodu, kurā parādi jānomaksā.⁴³

$$\text{Kreditoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Realizētās produkcijas pašizmaksa}}{\text{Vidējā kreditoru parādu summa}} \quad [2.10.]$$

Rentabilitāte

Rentabilitātes rādītāji atspoguļo uzņēmuma darbības efektivitāti, tāpēc šis koeficients parāda uzņēmuma vadības spēju efektīvi vadīt biznesa procesus, attīstīt tos un palielināt kapitāla ienesīgumu. Rentabilitātes līmenis ļauj novērtēt uzņēmuma spēju saimnieciskās darbības procesā ģenerēt nepieciešamo peļņu un parāda aktīvu ieguldītā kapitāla izmantošanas efektivitāti. Rādītāji atspoguļo peļņas un patērēto resursu attiecības. Jo augstāks procentu

⁴³ Saksonova S. *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*, Rīga: Merkūrijs, 2006., 51. – 52.lpp.

līmenis, jo efektīvāka ir uzņēmuma darbība, toties zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi. Ja to laikus nenovērš, sagaidāma uzņēmuma darbības krīze.⁴⁴

Rentabilitātei vērtē un raksturo trīs aspektos:

- komerciālā;
- ekonomiskā;
- finansiālā.

Komerčiālā rentabilitāte rāda, cik daudz peļņas uzņēmums ieguvis uz neto apgrozījuma vienību. Komerčiālo rentabilitāti izdala vēl realizācijas rentabilitātē, operatīvās darbības rentabilitātē un bruto peļņas rentabilitātē.

Realizācijas rentabilitāte (R_r) rāda finansiālā rezultāta, t.i. tīrās peļņas attiecību pret apjoma rādītāju, jeb cik peļņas dod katra neto apgrozījuma vienība.

$$\text{Realizācijas rentabilitāte} = \frac{\text{Tīrā peļņa}}{\text{Neto apgrozījums}} \times 100 \quad [2.11.]$$

Operatīvās darbības rentabilitāte (R_o) – izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākumu radīšanā.

$$\begin{aligned} \text{Operatīvās darbības rentabilitāte} &= \\ &= \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļu atskaitīšanas}}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [2.12.] \end{aligned}$$

Bruto peļņas rentabilitāti (R_b) - bieži tiek uzskatīta par peļņas un zaudējumu aprēķina svarīgāko starprezultātu. Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji dod iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Koeficients var izmantot, plānojot uzņēmējdarbības politiku.

Ja bruto peļņa pieaug produkcijas cenas paaugstināšanās rezultātā, uzņēmums var kļūt konkurētspējīgs, jo var samazināties apgrozījums. Var izrādīties, ka uzņēmumam ir izdevīgāk pazemināt produkcijas cenu – līdz ar to varētu palielināties apgrozījums, kas attiecīgi palielinātu bruto peļņu.

$$\text{Bruto peļņas rentabilitāte} = \frac{\text{Bruto peļņa}}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [2.13.]$$

---

⁴⁴ Zariņa V., Strēle I. *Finanšu plānošana uzņēmumā* Rīga:Lietišķās informācijas dienests., 2009.,40.lpp.

Ekonomiskā rentabilitāte raksturo, cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi peļņas radīšanā. Ekonomiskā rentabilitāte ir augstāka tajos uzņēmumos, kur tiek izmantots daudz dzīvā darbaspēka, bet zemāka nozarēs, kuras ir kapitālietilpīgas. Visbiežāk lietotais rādītājs ir investīciju rentabilitāte (R_i).

$$\text{Investīciju rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas}}{\text{Visu aktīvu vidējais atlikums}} \quad [2.14.]$$

Finansiālā rentabilitāte rāda, cik peļņas ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību. Finansiālās rentabilitātes raksturošanai izmanto kopkapitāla un pašu kapitāla rentabilitātes rādītājus.

Kopkapitālā rentabilitāte (R_k) rāda, kāda būtu bijusi peļņa, ja viss iesaistītais kapitāls būtu pašu. Bet nav redzams, kāda peļņas daļa gūta, izmantojot svešu kapitālu, ir redzami tikai maksājami procenti par svešā kapitāla izmantošanu.⁴⁵

$$\text{Kopkapitāla rentabilitāte} = \frac{\text{gada tīrā peļņa} + \text{maksājami procenti}}{\text{kopkapitāla vidējā summa}} \times 100 \quad [2.15.]$$

Pašu kapitāla rentabilitāte (R_{pk}) rāda kādu atdevi īpašnieki iegūs no uzņēmumā ieguldītā pašu kapitāla. Īpašnieka skatījumā šis ir pats svarīgākais rentabilitātes rādītājs.⁴⁶

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte} = \frac{\text{tīrā peļņa}}{\text{Pašu kapitāla vidējā summa}} \times 100 \quad [2.16.]$$

Lai spriestu par uzņēmuma finansiālo stabilitāti, jābūt priekšstatam par optimālo attiecību starp pašu kapitālu un aizņemto kapitālu. Par to ir dažādas domas, ir varianti, ka attiecībai jābūt (2/1, 1/1, 1/3), citi - ka visam jābūt pašu kapitālam. Turklāt, šīs attiecības ir atkarīgas no uzņēmējdarbības rakstura, apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma. Ja apgrozāmie līdzekļi aprit ātri, arī augsts aizņemtā kapitāla īpatsvars var būtiski neietekmēt uzņēmuma finansiālo autonomiju. Lai noteiktu kapitāla optimālo attiecību, tā jāanalizē rentabilitātes un riska aspektā.⁴⁷

Finanšu stabilitāte un maksātspēja

Uzņēmuma maksātspējas novērtēšana saistīta ne tikai ar finanšu parskata kvalitāti, bet arī ar vairākiem citiem faktoriem. Maksātspējas cēloņi var būt dažādi: ekonomisko faktoru

⁴⁵ **Kālis I.** *Finanšu vadība*, Rīga:Latvijas Universitāte 2002, 66. – 69.lpp.

⁴⁶ **Hofs G.K.** *Biznesa ekonomika*. Rīga:Jāņa Rozes Apgāds, 2010., 202.lpp.

⁴⁷ **Kālis I.** *Finanšu vadība*, Rīga:Latvijas Universitāte 2002, 70.lpp.

nelabvēlīga ietekme, finansiālās grūtības, profesionalitātes trūkums, krāpniecība u.c. Savlaicīga šo cēloņu apzināšana dod iespēju veikt operatīvus pasākumus situācijas uzlabošanai.⁴⁸

Uzņēmumi savas darbības attīstībai izmanto savus un piesaistītos līdzekļus, tādēļ ir nepieciešams izvērtēt finansiālo neatkarību. Pašu finanšu līdzekļu avotu rezerve ir uzņēmuma finansiālās stabilitātes rādītājs pie nosacījuma, ja pašu līdzekļi pārsniedz aizņemtus.⁴⁹

Lai uzņēmums varētu pastāvēt un attīstīties, tam jābūt finansiāli stabilam. Finanšu stabilitāti izvērtē ar absolūto skaitlisko rādītāju palīdzību, izmantojot bilances posteņos atspoguļotos lielumus. Tas dod iespēju finanšu vadītājam labāk pārredzēt un kontrolēt ieguldīto kapitālu, tā izmantošanu, un pieņemt objektīvākus finanšu vadības lēmumus. Veicot šādu analīzi, ir pārredzamāks, ar kādu kapitālu tiek finansēti aktīvi.

Ražošanas krājumu un izmaksu formēšana notiek uz trīs līdzekļu avotu bāzes:

1. ar pašu kapitālu finansēto apgrozāmo līdzekļu pārpalikums vai iztrūkums;
2. ar pašu un ilgtermiņa aizņemto līdzekļu pārpalikums vai iztrūkums;
3. ar ražošanas rezervju un izmaksu finansēšanas avotu pārpalikums vai iztrūkums.

Aprēķinot šos trīs rādītājus, kas raksturo ražošanas rezervju un izmaksu finansiālo nodrošinājumu, to veidošanu, var noteikt uzņēmuma finansiālās situācijas pēc stabilitātes pakāpes. Šīs savstarpēji saistītās rādītāju attiecības ir:

- $S_x = 1$, ja $x > 0$;
- $S_x = 0$, ja $x < 0$.

Ir iespējams četras finansiālās stabilitātes grupas:

1. absolūti stabila finansiālā situācija, reti sastopama. $S=(1,1,1)$;
2. normāli stabils finanšu stāvoklis, garantēta maksātspēja. $S=(0,1,1)$;
3. nestabils finansiālais stāvoklis, maksātspējas grūtības, nepieciešams piesaistīt kredītus un citus aizdevumus. $S=(0,0,1)$;
4. krīzes finansiālais stāvoklis, bankrots, jo dotajā situācijā naudas līdzekļi, īstermiņa vērtspapīri un debitoru parādi nesedz pat kredītsaistības un pārējos aizdevumus. $S=(0,0,0)$.

Galvenais kredīta izsniegšanas nosacījums ir klienta, kurš vēlas saņemt aizņēmumu, maksātspējas (kredītspējas) noteikšana. Uzņēmuma kredītspēja ir cieši saistīta ar uzņēmuma likviditāti, t.i., spēju savus aktīvus pārvērst skaidrā naudā, lai nepieciešamības gadījumā

⁴⁸ **Ruta Šneidere** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksānespējas prognozēšanai*. Rīga:Lietišķās informācijas dienests., 2009., 60.lpp.

⁴⁹ **Kālis I.** *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004.,153.lpp.

termiņos varētu nokārtot savas maksājumu saistības. Jo ātrākā laikā esošos aktīvus var pārvērst naudā, jo augstāka ir to likviditāte.

Ar uzņēmuma kredībspēju saprot uzņēmuma spēju laikus atmaksāt savus parādus. Pastāv trīs galvenie parādu dzēšanas avoti:

1. naudas līdzekļi, ko uzņēmums ieguvis no komercdarbības peļņas;
2. naudas līdzekļi, ko uzņēmums ieguvis, pārdodot savus aktīvus, vērtspapīrus, u.t.t.;
3. papildu līdzekļi, kas iegūti, veicot jaunus aizņēmumus vai palielinot pamatkapitālu.⁵⁰

Tātad iepriekš minētie koeficienti sniedz skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo situāciju. Protams iekšējā analīze būs daudz detalizētāka, jo to būs veicis kāds no uzņēmuma darbiniekiem, kam ir pieejams lielāks informācijas apjoms, nekā, ja analīzi veiks kāda trešā persona, kas balsta analīzi uz gada pārskatiem. No koeficientiem var secināt par uzņēmuma saimniecisko darbību, kādiem posteņiem būtu jāpievērš lielāka uzmanība. Un tā vairāku peirodu datu salīdzināšana parādītu, vai uzņēmuma situācija uzlabojas, vai ir izpildīti nospraustie mērķi.

---

⁵⁰ Kālis I. *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004, 148. - 150.,159. lpp.

3. SIA "BALTIC CANDLE LTD." FINANŠU ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS

3.1. SIA "Baltic Candle Ltd." saimnieciskās darbības raksturojums

Baltic Candles ir lielākais sveču ražotājs Baltijā, un viens no lielākajiem Eiropā. 99 procentus savas produkcijas eksportē. Baltic Candles izmanto augstas kvalitātes izejmateriālus un ražošanas tehnoloģijas, nodrošinot kvalitatīvu, videi draudzīgu produkciju. Visu produkciju rūpīgi pārbauda savā laboratorijā. Sveces ieguvušas Eiropas kvalitātes zīmi RAL, kuru piešķir Eiropas Kvalitātes Asociācija, bet stearīna sveces ieguvušas Skandināvijā tik populāro, videi draudzīgo produktu EKO SWAN zīmi, kas neapšaubāmi ir produkcijas augstākās kvalitātes apliecinājums. Ražotne atrodas Dobelē, kas atrodas 70 kilometru attālumā Rīgas. Atrašanās vieta ir ļoti izdevīga, tā nodrošina ērtu pārvadājumu tīklu uz visām sadarbības valstīm.

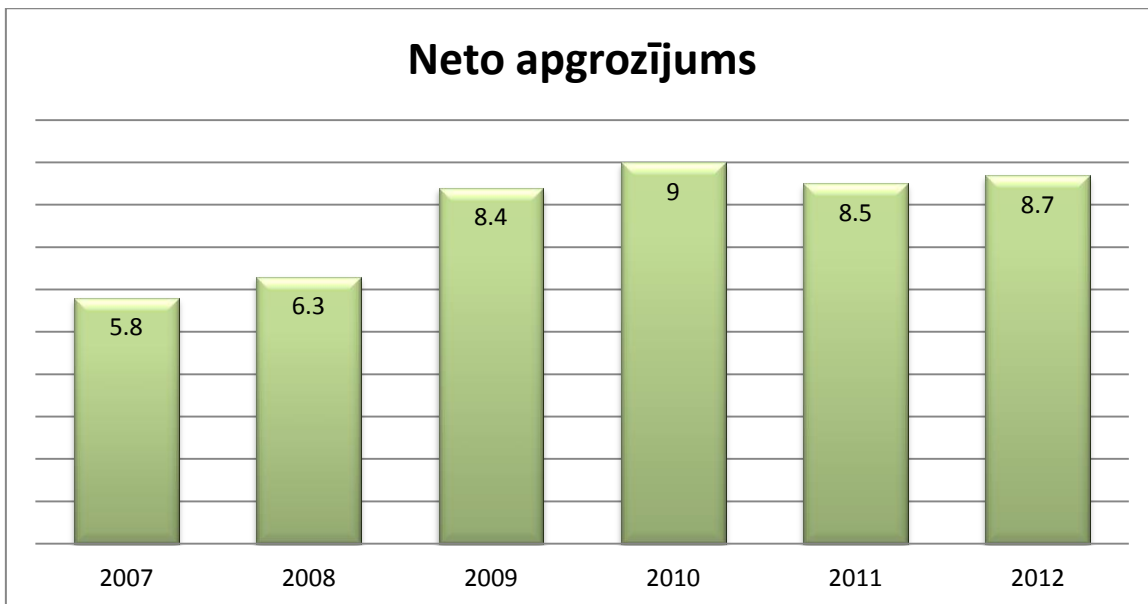
Sveču liešana un to aktīva tirdzniecība Latvijā ir tradīcija, kura sakņojas jau tālā pagātnē. Latviešu sveču ražotne DOBELE Ltd. dibināta 1960.gadā. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, deviņdesmito gadu sākumā, uzņēmums sāka ciešu sadarbību ar sveču ražotājiem un tirgotājiem Dānijā, daloties pieredzē, zināšanās un tradīcijās. Izveidojoties ciešai un veiksmīgai sadarbībai, 1996.gadā tika reģistrēts Latvijas un Dānijas kopuzņēmums, kas saucās SIA "Dobeles sveces", kuru daļēji kreditēja dāņu fonds, lai atbalstītu tos Dānijas uzņēmējus, kuri vēlas uzsākt darbību Baltijas valstīs. Lielāko ieguldījumu daļu veica Dānijas uzņēmums "P.Broste A/S". 1997.gadā uzņēmuma nosaukums tika mainīts uz SIA "Baltijas Sveces", un jau 1998. gadā Dānijas tirdzniecības un rūpniecības koncerns "Broste A/S" kļuva par vienīgo sabiedrības īpašnieku. 2004.gadā uzņēmumam radās jauns nosaukums SIA "Baltic Candles Ltd.", un reorganizācijas rezultātā uzņēmuma īpašnieks ir "Broste Consumer". 2010.gadā P. Broste Ltd. uzņēmuma daļas pārdeva izlīdzināšanai Jensam Thogersenam, un kopš 2010. gada ir vienīgais kompānijas īpašnieks.

Uzņēmums piedāvā profesionāļu padomus kolekciju izstrādē, sākot ar sveču dizainu, to krāsām, un beidzot ar pilnu produktu pakošanu pēc klienta vēlmēm, ar klienta preču zīmolu.

Sveces piedāvā plašā klāstā, izmantojot dažādus apstrādes veidus, lakas, zīmējumus, tādējādi sveces iegūst atšķirīgas virsmas. Piedāvājumā ir galda sveces, pulverspiestās, karsti lietās, figūrsveces, arī aromatizētās un daudz dažādas citas.⁵¹

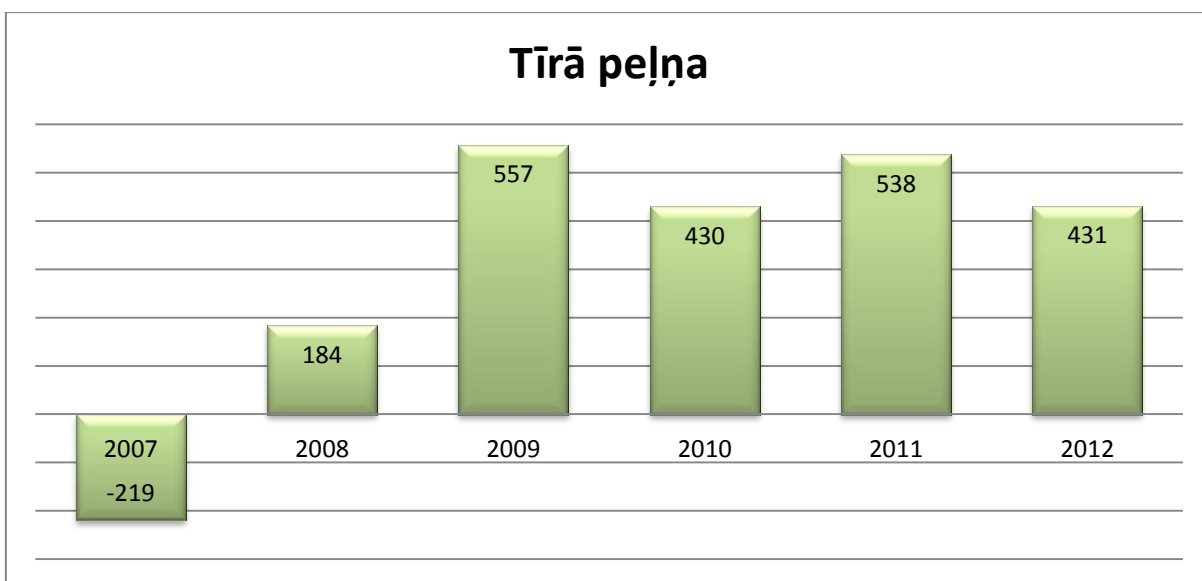
⁵¹ Informācija ņemta izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." interneta mājas lapu.

3.1.att. SIA "Baltic Candle Ltd." neto apgrozījums no 2007.gada līdz 2012.gadam (milj.)

* sagatavojusi autore, izmantojot Lursoft pieejamos datus par SIA "Baltic Candle Ltd."

Pēc 3.1. attēla redzama neto apgrozījuma izmaiņu tendence, sākot no 2007. gada līdz 2012.gadam, uzņēmuma neto apgrozījums no 2007.gada līdz 2010.gadam pieauga, ja 2007.gadā neto apgrozījums bija 5,8 miljoni latu, tad 2010.gadā jau 9 miljoni Ls, kas izsairojams ar eksporta pieaugumu. Tomēr ir vērojams, ka uzņēmumam 2012.gadā neto apgrozījuma pieaugums ir minimāls, tomēr, ja uzņēmuma vadība pievērsīs vairāk uzmanības uzņēmuma saimnieciskajai darbībai un plānos nākotnes redzējumu, tad neto apgrozījums turpinās augt.

3.2.att. SIA "Baltic Candle Ltd." tīrā peļņa no 2007.gada līdz 2012.gadam (tūkstošos)

* sagatavojusi autore, izmantojot Lursoft pieejamos datus par SIA "Baltic Candle Ltd."

Pēc 3.2. attēla var redzēt, ka 2007.gadā SIA "Baltic Candle Ltd." strādāja ar 219 tūkstošs lieliem zaudējumiem, kas varētu būt saistīts ar to, ka salīdzinot ar 2006.gadu administrācijas izmaksas, pārdošanas izmaksas un procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas bija pieaugušas. No 2008.gada tīrā peļņa pieaug līdz 2009.gadam sasniedzot savu augstāko peļņas punktu, kas ir saistīts ar 8,4 miljonus lielo apgrozījumu. 2012. gadā uzņēmuma tīrā peļņa bija 431 tūkstotis, par 107 tūkstošiem mazāk nekā iepriekšējo gadu, kas ir izskaidrojams ar saimnieciskās darbības izmaksu pieaugumu.

3.2. SIA "Baltic candle Ltd." SVID analīze

SVID analīze ir metode, ar kuras palīdzību uzņēmums novērtē savas stiprās un vājās darbošanās puses, kā arī pastāvošās iespējas vai gaidāmos draudus. Galvenais uzdevums ir sadalīt pieejamo informāciju kā iekšējos (stiprās un vājās puses), ta ārējos (iespējas un draudi) faktoros. Analīzes rezultāti parāda, kuri faktori palīdz sasniegt uzņēmum stratēģiskos mērķus un kuri faktori ir šķēršļi, kas jāpārvar vai jāsamazina to iedarbība uz uzņēmumu.

SVID analīze noder, veicot dažādu situāciju analīzi un pieņemot svarīgus lēmumus.

3.3. tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." SVID analīze

<p>Stiprās puses</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vadītāju pieredze, zināšanas, informācija • Iekšējā kontrole • Kvalificēti darbinieki • Pazīstams preču zīmols • Stabila vieta tirgū • Kvalitatīva prece • Cena • Piegādātāji 	<p>Vājās puses</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vietējo izejvielu trūkums • Izejvielu piegādu kavēšana • Izpildes termiņa grūtības
<p>Iespējas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tirgus attīstība • Sezonalitāte • Jauni produkti • Jauni, zinoši un prasmīgi darbinieki • Jauni klienti 	<p>Draudi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurence • Nelabvēlīgas ekonomiskās izmaiņas eksportētājvalstīs

* sagatavojusi autore

No SVID analīzes rādītājiem, var secināt, ka uzņēmumam ir daudz stipro pušu, kas nodrošina uzņēmuma veiksmīgu darbību savā nozarē.

- Uzņēmums darbojas tirdzniecības nozarē jau daudzus gadus, un šo gadu laikā ir ieņēmis stabilu vietu tirgū. 2009. gadā SIA "Baltic Candles Ltd." piedalījās Eksporta un Inovācijas Balvas konkursā par eksportspējīgāko uzņēmumu, kuru organizēja Latvijas Investīciju un Attīstības Aģentūra. Lielo un vidējo uzņēmumu grupā Baltic Candles ieguva 3.vietu kā eksportspējīgākais uzņēmums Latvijā.
- SIA "Baltic Candle Ltd." nodrošina pircējiem kvalitatīvus produktus, par atbilstošām cenām, līdz ar to, uzņēmumam ir lojāli pircēji, sadarbības partneri, kā arī tiek iegūti jauni klienti. Klienti ir gan lielveikalu tīkli, gan specializēti dāvanu veikali un restorāni, kā arī augstas klases interjera preču veikali.
- Uzņēmuma vadībai ir bagāta pieredze un zināšanas konkrētajā nozarē, tas palīdz veikt sekmīgu uzņēmuma darbību.

Vājās puses

- Vietējo izējvielu trūkums, pārsvarā uzņēmums sev nepieciešamās izējvielas iegādājās no ES valstīm.
- Izpildes termiņa grūtības ar ko var saskarties, ja krava laicīgi netiek nogādāta, tiek aizkavēta uz robežas, sliktu laikapstākļu dēļ.

Ārējās vides iespējas

- Uzņēmuma produktu noietu ietekmē sezonālitate, tieši ziemas mēnešos ir vislielākais pieprasījums, kas skaidrojams ar svētkiem, kad ir nepieciešams dedzināt svecītes eglītēs, vainagos. Arī citos svētkos pieprasījums ir pieaudzis, salīdzinot ar ikdienas pieprasījumu.
- SIA "Baltic Candle Ltd." no patērētāju viedokļa ir raksturojams kā stabils uzņēmums un labi konkurē tirgus apstākļos.

Ārējās vides draudi

- Vienmēr uzņēmumam būs konkurenti, kā arī ir jāseko līdzi ekonomiskajai situācijai, jāizmanto izdevības, jāseko līdzi likumdošanai, kurai ir liela ietekme uz uzņēmējdarbību.

- Ārējās vides draudi noder kā motivācija vienmēr būt informētiem par jaunākajiem notikumiem un izmaiņām nozarē un valstī kopumā.

3.3. SIA "Baltic Candle Ltd." absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīze

Rādītājus, kas ietverti katra perioda pārskatā nevar izmainīt, turklāt, lai izprastu, kā rādītāji saistīti cits ar citu, jāpievērš uzmanība saimnieciskās darbības mainīgajiem rādītājiem, kas varētu ļaut nākotnē uzlabot saimniecisko darbību. Veicot pārskatu analīzi, uzņēmums iegūst dažādus rādītājus, kuri sniedz vērtīgu informāciju un atvieglo vadītāja lēmumu pieņemšanu, kas var uzlabot uzņēmuma darbību.

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa novērtēšana ir pamats veiksmīgai uzņēmuma vadīšanai. Vadītāja lēmumus un rīcību tiek pamatota ar saimnieciskās darbības analīzi, kas nodrošina lēmumu pieņemšanas efektivitāti.

Bilances posteņu absolūto un relatīvo rādītāju izmaiņu analīzi var izmantot, lai noskaidrotu dažādu finanšu rādītāju absolūtās un relatīvās novirzes, to izmaiņu apjomu un cēloņus.

Bilances posteņu absolūto rādītāju izmaiņu analīze ir uzņēmuma pārskatu – bilances un peļņas un zaudējumu aprēķina attiecīgo posteņu salīdzināšana ar iepriekšējo gadu (analīzes periodu) attiecīgajiem posteņiem. Bilances posteņu relatīvo rādītāju izmaiņu analīze atklāj uzņēmuma līdzekļu avotu struktūras izmaiņas procentos, par bāzi ņemot bilances kopsummu.

Lai rezultāti būtu pilnīgāki, nepieciešams iegūt par pēc iespējas vairāk informācijas par pārskata periodiem. Veicot SIA "Baltic Candle Ltd." absolūto un relatīvo rādītāju analīzi tiek izmantoti trīs pārskata periodi, sākot ar 2010.gadu līdz 2012.gadam.

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances (aktīva) posteņu absolūto rādītāju izmaiņas (LVL)

Balances posteņi		Gadi			2012.gads (+/- %) salīdzinājumā ar	
		2010.	2011.	2012.	2010.	2011.
AKTĪVS						
Nemateriālie ieguldījumi		24980	18919	14527	-41,84	-23,22
1.	Zeme	608279	610611	575579	-5,38	-5,74
2.	Ēkas un būves					
3.	Iekārtas un mašīnas	566347	612149	540514	-4,56	-11,70
4.	Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	97870	87646	104183	6,45	18,87
Pamatlīdzekļu kopā		1281821	1310449	1220276	-4,80	-6,88
Ieguldījuma īpašumi		22500	22500	22500	0,00	0,00
Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem		0	0	906844	0	0
Atliktā uzņēmuma ienākuma nodokļa aktīvi		0	24337	62959	0	158,69
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi kopā		0	24337	969803	0	3884,89
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		1329301	1376205	2227106	67,54	61,83
1.	Izejvielas, pamatmateriāli, palīgmateriāli	1292454	749983	446117	-65,48	-40,52
2.	Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	1374730	1375774	429098	-68,79	-68,81
Krājumi kopā		2667184	2125757	875215	-67,19	-58,83
1.	Pircēju un pasūtītāju parādi	540272	532758	658188	21,83	23,54
2.	Radniecīgo uzņēmumu parādi	18274	15627	887942	4759,01	5582,10
3.	Citi debitori	230910	300009	354564	53,55	18,18
4.	Nākamo periodu izmaksas	54994	36025	22848	-58,45	-36,58
5.	Uzkrātie ieņēmumi	0	0	12821	0	0
Debitori kopā		844450	884419	1936363	129,31	118,94
Nauda		54898	67888	494411	800,60	628,28
Apgrozāmie līdzekļi kopā		3566532	3078064	3305989	-7,31	7,41
Bilance		4895833	4454269	5533095	13,02	24,22

* sagatavojsi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Aprēķina piemērs:

$$\begin{aligned} \text{Pamatlīdzekļu izmaiņas \%} &= \frac{\text{PL 2012. gadā} - \text{PL 2010. gadā}}{\text{PL 2010. gadā}} = \frac{1220276 - 1281821}{1281821} \times 100 = \\ &= -4,80\% \end{aligned}$$

Pēc absolūto rādītāju 3.4.tabulas datiem ir redzams, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, aktīvi ir palielinājušies par 13,03 procentiem, bet salīdzinot ar 2011.gadu jau par 24,22 procentiem.

Apgrozāmie līdzekļi 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu samazinājušies par 7,31 procentu, bet salīdzinot ar 2011.gadu palielinājušies par 7,41 procentu. Samazinājums izskaidrojams ar krājumu samazināšanos no 2,6 miljoniem līdz 875 tūstošiem, kas vērtējams pozitīvi, norāda uz gatavo ražojumu un preču krājumu samazinājumu.

Negatīvi vērtējams ir debitoru pieaugums 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu par 129,31 procentu, bet salīdzinot ar 2011.gadu par 118,94 procentiem. Norāda uz to, ka debitori savus parādus neatmaksā tik ātri, cik būtu vēlams.

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances (pasīva) posteņu absolūto rādītāju izmaiņas (LVL)

Balances posteņi		Gadi			2012.gads salīdzinājumā (+/- %) ar	
		2010.	2011.	2012.	2010.	2011.
PASĪVS						
1.	Daļu kapitāls	500000	500000	500000	0,00	0,00
2.	Nesadalītā peļņa					
a)	Iepriekšējo gadu uzkrātā peļņa	1341068	1771467	2309738	72,23	30,39
b)	Pārskata gada peļņa	430399	538271	430743	0,08	-19,98
Pašu kapitāls kopā		2271467	2809738	3240481	42,66	15,33
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	703929	0	874689	24,26	0
Ilgtermiņa kreditori kopā		703929	0	874689	24,26	0
Īstermiņa kreditori						
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	1377588	894294	537353	-60,10	-39,91
2.	Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	190109	152612	144212	-24,14	-5,50
3.	Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem	22778	270539	236919	940,12	-12,43
4.	Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	43046	0	36075	-16,19	0
5.	Pārējie kreditori	60188	64142	106118	76,31	65,44
6.	Uzkrātās saistības	226728	262944	357248	57,57	35,87
Īstermiņa kreditori kopā		1920437	1644531	1417925	-26,17	-13,78
Kreditori kopā		2624366	1644531	2292614	-91,27	39,41
Bilance		4895833	4454269	5533095	13,02	24,22

* sagatavojuši autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Izvērtējot 3.5. tabulas datus, nozīmīgi ir pašu kapitāla pieaugums, kas izskairojams ar iepriekšējo gadu uzkrātās peļņas palielināšanos 2012.gadā, salīdzinot ar 2010. gadu par 72,23 procentiem Salīdzinot ar 2011.gadu, pašu kapitālu pieaugums bija mazāks par 27,33 procentu punktiem, ko izskaidro ar pārskata gada peļņas samazināšanos par 19,98 procentiem no 538 tūkstošiem latu līdz 430 tūkstošiem latu.

Kredītu samazinājums 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu bija par 91, 27 procentiem. Ilgtermiņa saistības pieauga 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu par 24,26 procentiem, īstermiņa saistības samazinājās par 26,17 procentiem, kas skaidrojams ar aizņēmumu no kredītiestādēm samazinājumu, kā arī ar parādu samazināšanos piegādātājiem un darbuzņēmējiem.

3.6.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." peļņas vai zaudējumu aprēķina absolūto rādītāju izmaiņas (LVL)

Nr.p.k.	Rādītāja nosaukums	Gadi			2012.gads (+/- %) salīdzinājumā ar	
		2010.	2011.	2012.	2010.	2011.
1.	Neto apgrozījums	9083219	8491309	8737253	-3.81	2.90
2.	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	(7318902)	(6863598)	(7263603)	-0.76	5.83
3.	Bruto peļņa	1764317	1627711	1473650	-16.47	-9.46
4.	Pārdošana izmaksas	(421650)	(392090)	(391089)	-7.25	-0.26
5.	Administrācijas izmaksas	(719202)	(641640)	(631698)	-12.17	-1.55
6.	Pērējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	16909	99257	89923	431.81	-9.40
7.	Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	(50025)	(1603)	0	-100.00	-100.00
8.	Procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	20192	2644	46	-99.77	-98.26
9.	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	(86029)	(70511)	(50609)	-41.17	-28.23
10.	Peļņa pirms nodokļiem	524511	623768	490223	-6.54	-21.41
11.	Pārējie nodokļi	(14215)	(13299)	(10361)	-27.11	-22.09
12.	Uzņēmumu ienākuma nodoklis	(113157)	(96535)	(87741)	-22.46	-9.11
13.	Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	33260	24337	38622	16.12	58.70
14.	Pārskata perioda peļņa	430399	538271	430743	0.08	-19.98

* sagatavojusi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Tabulas 3.6. datos redzamas peļņas vai zaudējumu pārskata absolūto rādītāju izmaiņas periodā no 2010.gada līdz 2012.gadam. Aprēķini rāda, ka uzņēmuma neto apgrozījums ir samazinājies, 2012.gadā, salīdzinājumā ar 2010.gadu, neto apgrozījums ir samazinājies par 3,81 procentiem (345 966 Ls), un salīdzinājuma ar 2011.gadu palielinājies par 2,90 procentiem (245 994 Ls).

Redzams arī tas, ka ražošanas izmaksas mainās katru gadu, tomēr vismazākās tās ir bijušas 2011.gadā 6 863 598 milj. Ls. 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, izmaksas ir samazinājušās par 55 299 tūkst. Ls, un, salīdzinot ar 2011.gadu, izmaksas ir pieaugušas par 400 005 tūkst. Ls. Tāpat izmaksas ietekmē bruto peļņu, un, lai arī 2010.gadā neto apgrozījums ir vislielākais, arī izmaksas ir vislielākās un līdz ar to bruto peļņa 2010.gadā ir vislielākā. Negatīvi vērtējams ir tas, ka, 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, bruto peļņa ir samazinājusies par 16,47 procentiem, tāpat arī salīdzinot ar 2011.gadu par 9,46 procentiem.

Pārdošanas izmaksas, kā arī administrācijas izmaksas samazinās, 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, pārdošanas izmaksas ir samazinājušās par 30 561 tūkst. Ls., savukārt salīdzinot ar 2011.gadu, samazinājušās par 1 001 tūkst. Ls. Administrācijas izmaksas no 719 202 tūkst. Ls., līdz 631 698 tūkst.Ls. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksa ir samazinājušās, 2012.gadā salīdzinot ar 2010.gadu un 2011.gadu par 100 procentiem.

Pozitīvi ir tas, ka laika posmā no 2010.gada līdz 2012.gadam uzņēmums ir guvis peļņu, neskatoties uz lielajām izmaksām.

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances (aktīva) posteņu struktūras analīze (%)

Balances posteņi		Gadi			2012.gads (+/-) salīdzinājumā ar	
		2010.	2011.	2012.	2010.	2011.
AKTĪVS						
Nemateriālie ieguldījumi		0.51	0.42	0.26	-0.25	-0.16
1.	Zeme	12.42	13.71	10.40	-2.02	-3.31
2.	Ēkas un būves					
3.	Iekārtas un mašīnas	11.57	13.74	9.77	-1.80	-3.97
4.	Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	2.00	1.97	1.88	-0.12	-0.08
Pamatlīdzekļi kopā		26.18	29.42	22.05	-4.13	-7.37
Ieguldījuma īpašumi		0.46	0.51	0.41	-0.05	-0.10
Aizdevumi radniecīgiem		0	0	16.39	0	0
Atliktā uzņēmuma ienākuma nodokļa aktīvi		0	0.55	1.14	0	0.59
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi kopā		0	0.55	17.53	0	16.98
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		27.15	30.90	40.25	13.10	9.35
1.	Izejvielas, pamatmateriāli, palīgmateriāli	26.40	16.84	8.06	-18.34	-8.77
2.	Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	28.08	30.89	7.76	-20.32	-23.13
Krājumi kopā		54.48	47.72	15.82	-38.66	-31.91
1.	Pircēju un pasūtītāju parādi	11.04	11.96	11.90	0.86	-0.07
2.	Radniecīgo uzņēmumu parādi	0.37	0.35	16.05	15.67	15.70
3.	Citi debitori	4.72	6.74	6.41	1.69	-0.33
4.	Nākamo periodu izmaksas	1.12	0.81	0.41	-0.71	-0.40
5.	Uzkrātie ieņēmumi	0	0	0.23	0	0
Debitori kopā		17.25	19.86	35.00	17.75	15.14
Nauda		1.12	1.52	8.94	7.81	7.41
Apgrozāmie līdzekļi kopā		72.85	69.10	59.75	-13.10	-9.35
Bilance		100.00	100.00	100.00	0.00	0.00

* sagatavojusi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Aprēķina piemēri:

$$2010. g. = \frac{\text{Nemateriālie ieguldījumi}}{\text{Balance}} = \frac{24980}{4895833} = 0.51$$

$$\frac{2012}{2010} \cdot g. = 2012. g. - 2010. g. = 0.26 - 0.51 = -0.25$$

Pēc 3.7. tabulas datiem redzams, ka, salīdzinot 2012.gadu ar 2010.gadu, ir samazinājušies apgrozāmie līdzekļi par 13,10 procentu punktiem, šis samazinājums galvenokārt ir saistīts ar to, ka ir samazinājies krājumu postenis.

Ilgtermiņa ieguldījumi 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, palielinājušies par 13.10 procentu punktiem. Pamatlīdzekļu posteņa īpatsvars, 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājies par 4,13 procentu punktiem, kas izskaidrojams ar iekārtu un mašīnu samazināšanos un zemes, ēku un būves īpatsvara samazināšanos. Tāpat arī nemateriālie ieguldījumi 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu ir samazinājušies par 0,25 procentu punktiem un 2011.gadā par 0,16 procentu punktiem.

Debitoru 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu ir palielinājušies 17,75 procentu punktiem, kas izskaidrojams ar radniecīgo uzņēmumu parādu pieaugumu, kā arī uzkrāto ieņēmumu pieaugumu. Tomēr šis pieaugums nav vērtējams kā pozitīvi, jo arvien vairāk pircēju un pasūtītāju par saņemto precī nenorēķinās uzreiz.

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances (pasīva) posteņu struktūras analīze (%)

Balances posteņi		Gadi			2012.gads salīdzinājumā (+/ -) ar	
		2010.g.	2011.g.	2012.g.	2010.g.	2011.g.
PASĪVS						
1.	Daļu kapitāls	10.21	11.23	9.04	-1.18	-2.19
2.	Nesadalītā peļņa					
a)	Iepriekšējo gadu uzkrātā peļņa	27.39	39.77	41.74	14.35	1.97
b)	Pārskata gada peļņa	8.79	12.08	7.78	-1.01	-4.30
Pašu kapitāls kopā		46.40	63.08	58.57	12.17	-4.51
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	14.38	0	15.81	1.43	0
Ilgtermiņa kreditori kopā		14.38	0	15.81	1.43	0
Īstermiņa kreditori						
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	28.14	20.08	9.71	-18.43	-10.37
2.	Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	3.88	3.43	2.61	-1.28	-0.82
3.	Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem	0.47	6.07	4.28	3.82	-1.79
4.	Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	0.88	0	0.65	-0.23	0
5.	Pārējie kreditori	1.23	1.44	1.92	0.69	0.48
6.	Uzkrātās saistības	4.63	5.90	6.46	1.83	0.55
Īstermiņa kreditori kopā		39.23	36.92	25.63	-13.60	-11.29
Kreditori kopā		53.60	36.92	41.43	-12.17	4.51
Bilance		100.00	100.00	100.00	0.00	0.00

* sagatavojuši autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Pasīvu posteņi 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, par 12,17 procentu punktiem ir palielinājies pašu kapitāla, bet salīdzinot ar 2011.gadu, samazinājies par 4,51 procentu punktiem. 2012.gadā pašu kapitāla īpatsvars sastāda 58,57 procentu punktus, kas vērtējams pozitīvi, lai gan 2011.gadā šis rādītājs bija 63,08 procentu punkti.

2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, ilgtermiņa kreditoru īpatsvars ir palielinājies par 1,43 procentu punktiem. Turpretī īstermiņa aizņēmumu no kredītiestādēm īpatsvars 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu samazinājās par 18,43 procentu punktiem, bet salīdzinot ar 2011.gadu par 10,37 procentu punktiem.

3.9.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." izmaksas uz vienu neto apgrozījuma latu (LVL)

Izmaksu veids	Gadi			2012.gads salīdzinot (+/-) ar	
	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2010.g.	2011.g.
Ražošanas izmaksas	0.81	0.81	0.83	0.02	0.02
Pārdošanas izmaksas	0.05	0.05	0.04	-0.01	-0.01
Administrācijas izmaksas	0.08	0.08	0.07	-0.01	-0.01

* sagatavojuši autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

$$2010. g. = \frac{\text{Ražošanas izmaksas}}{\text{Neto apgrozījums}} = \frac{7318902}{9083219} = (0.81)$$

Pēc 3.9. tabulas datiem redzams, kāds ir izmaksu īpatsvars uz vienu neto apgrozījuma latu. Salīdzinot 2012.gadu ar 2010.gadu, ražošanas izmaksas uz vienu neto apgrozījuma latu ir palielinājušās vien par 0,02 Ls. Šis rādītājs norāda uz to, ka uzņēmumā, netiek plānots kā samazināt ražošanas izmaksas. Bet 2012.gadā salīdzinot ar 2011.gadu šīs izmaksas ir nemainīgas.

Pārdošanas izmaksas, 2012.gadā salīdzinot ar 2010.gadu un 2011.gadu, uz vienu neto apgrozījuma latu ir samazinājušās par 0,01 Ls, kas ir vērtējams pozitīvi.

Administrācijas izmaksas, 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu un 2011.gadu, ir samazinājušās par 0,01 Ls.

Izmaksu samazināšanās, neto apgrozījumam palielinoties ir vērtējams pozitīvi, bet SIA "Baltic Candle Ltd." šis nosacījums nedarbojas nevienā no pārskata periodiem. 2012.gadā palielinoties neto apgrozījumam, attiecīgi palielinājušās ir arī ražošanas un administrācijas izmaksas.

3.4. SIA "Baltic Candle Ltd." finanšu stabilitātes un maksāspējas izvērtēšana

Katram uzņēmumam jābūt finansiāli stabilam, lai tas varētu pastāvēt un attīstīties. Finanšu stabilitāti labāk izvērtēt, izmantojot bilances posteņos atspoguļotos lielumus. Ar likviditātes analīzes palīdzību nosaka uzņēmuma spēju segt savas īstermiņa saistības ar uzņēmuma rīcībā esošiem līdzekļiem un izvērtē uzņēmuma iespējas likviditātes uzlabošanai. Viens no galvenajiem uzņēmuma uzdevumiem ir sekot, lai uzņēmumam jebkurā brīdī būtu iespējas robežās esošā likviditāte.

3.10.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." finanšu stabilitātes analīze (LVL)

Nr.p.k.	Rādītāji	Gadi			2012.gads salīdzinot (+/-) ar	
		2010.g.	2011.g.	2012.g.	2010.g.	2011.g.
1.	Pašu kapitāls	2271467	2809738	3240481	969014	430743
2.	Ilgtermiņa ieguldījumi	1329301	1376205	2227106	897805	850901
3.	Pašu AL finansēšanas avoti (1. – 2. rinda)	942166	1433533	1013375	71209	-420158
4.	Ilgtermiņa kredīti	703929	0	874689	170760	874689
5.	Pašu ilgtermiņa aizņemto līdzekļu daudzums krājumu un izmaksu finansēšanai (3. + 4. rinda)	1646095	1433533	1888064	241969	454531
6.	Īstermiņa kredīti	1920437	1644531	1417925	-502512	-226606
7.	Kopā krājumu un izmaksu veidošanas avoti (5. + 6. rinda)	3566532	3078064	3305989	-260543	227925
8.	Kopējais krājumu un izmaksu apjoms	2667184	2125757	875215	-1791969	-1250542
9.	Pašu AL pārpalikums vai iztrūkums (3. – 8. rinda)	-1725018	-692224	138160	1863178	830384
10.	Pašu finansēšanas avotu un ilgtermiņa aizņemto līdzekļu pārpalikums vai iztrūkums (5.-8.rinda)	-1021089	-692224	1012849	2033938	1705073
11.	Ražošanas krājumu veidošanas avotu pārpalikums vai iztrūkums (7.-8.rinda)	899348	952307	2430774	1531426	1478467
12.	Finansiālā stāvokļa izvērtējums	(0;0;1)	(0;0;1)	(1;1;1)		

* sagatavojusi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Pēc 3.10. tabulas datiem, var secināt, ka divus pārskata periodus pēc kārtas uzņēmuma finansiālā stabilitāte pēc finansiālās stabilitātes vērtēšanas metodikas ir nestabila (0;0;1), tas nozīmē, ka uzņēmumam ir maksātspējas grūtības, nepieciešams piesaistīt kredītus un citus aizdevumus. Bet 2012.gadā uzņēmuma finanšu stabilitāte ir vērtējama kā ļoti augsta (1;1;1).

Pašu kapitālam ir tendence pieaugt, 2012.gadu, salīdzinot ar 2010.gadu tas ir pieaudzis par 969 014 tūkst. Ls. Uzņēmumā ar pašu kapitālu 2011. gadā tiek finansēti apgrozāmie līdzekļi 1 433 533 milj. Ls apmērā, bet 2012.gadā 1 013 375 milj. Ls apmērā, kas ir par 420 158 tūkst. Ls mazāk nekā 2011.gadā.

2012.gadā, salīdzinājumā ar 2010.gadu, ir ilgtermiņa kredīti ir palielinājušies par 170 760 tūkst. Ls, bet īstermiņa kredīti samazinājušies par 502 512 tūkst. Ls. Tomēr 2012.gadā salīdzinot ar 2011.gadu ilgtermiņa kredīti ir pieauguši par 874 689 tūkst. Ls un īstermiņa kredīti samazinājušies par 226 606 tūkst. Ls.

3.11.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." un konkurentu SIA "DIANA SVECES" finansiālās stabilitātes un maksātspējas rādītāji un to salīdzināšana laika posmā no 2010.-2012.g.

Rādītāji	Aprēķinu formula	2010.		2011.		2012.	
		SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"
Uzņēmuma autonomija (neatkarība)	Pašu kapitāls/aktīvu kopsumma	0.46	0.95	0.63	0.92	0.59	0.94
Aizņemto līdzekļu īpatsvars	Parādu kopsumma/aktīvu kopsumma	0.54	0.05	0.37	0.08	0.41	0.06
Kopējais maksātspējas rādītājs	Reālo aktīvu vērtība/kredīti	1.52	10.09	2.13	9.75	1.35	14.29
Finansiālās atkarības koeficients	Saistības/Bilances kopsumma	0.54	0.05	0.37	0.07	0.41	0.05
Investīciju segums	(pašu līdzekļi+ilgtermiņa kredīti)/aktīvi	0.61	0.97	0.06	0.95	0.74	0.97
Uzņēmuma finansiālā līdzsvara koeficients	Saistību kopsumma/pašu kapitāls	1.16	0.06	0.59	0.08	0.71	0.05

* sagatavojusi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." un SIA "Diana sveces"

nepublicētos materiālus

Jo lielāks ir uzņēmuma neatkarības (autonomijas) koeficients, jo uzņēmums ir neatkarīgāks no ārējiem kreditoriem. Uzņēmuma finansiālais drošības līmenis ir ļoti augsts. SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā bija 0,46, 2011. gadā pieaudzis līdz 0,63, bet 2012.gadā neatkarības koeficients bija samazinājies līdz 0,59. Šī koeficienta pieaugums ir vērtējams pozitīvi, jo rādītājs tuvāk 1, jo uzņēmums ir finansiāli neatkarīgāks un stabilāks, turklāt pārāk augsts šī koeficienta lielums (0,90 -1) liecina, ka uzņēmums neprot strādāt ar piesaitītiem līdzekļiem. Pēc tabulas datiem var redzēt, ka uzņēmums "Baltic Candle Ltd." prot pārvaldīt piesaistītos līdzekļus. Ja salīdzina analizējamo uzņēmumu ar tā tiešo konkurentu SIA "Diana sveces", tad šim uzņēmumam neatkarības koeficients ir augstāks, nekā SIA "Baltic Candle Ltd.". 2012.gadā SIA "Baltic candle Ltd." koeficients bija 0,59, tad SIA "Diana sveces" 0,94, par 0,35 augstāks. Līdz ar to analizējamajam uzņēmumam 2012.gadā bija veicis ilgtermiņa aizņēmumu no kredītiestādēm, līdz ar to palielinās aizņemto līdzekļu īpatsvars.

Aizņemto līdzekļu īpatsvars norāda uz aizņemto līdzekļu īpatsvaru kopējā kapitālā. Šis koeficients raksturo uzņēmuma finansiālo atkarību no kreditoriem. Jo zemāks ir rādītājs, jo labāk, tad kreditori labprāt izniedz kredītus, jo zems rādītājs norāda uz drošāku iespējamību saņemt atpakaļ aizdotās kredīta summas. Koeficienta samazināšanās ir vērtējama pozitīvi, bet kā redzams tabulā 3.11, tad 2010.gadā koeficients no 0,54 samazinājās līdz 0,37 2011.gadā, tad 2012.gadā tas atkal pieauga. Salīdzinot ar SIA "Diana sveces", tad šī uzņēmuma aizņemto līdzekļu īpatsvara koeficients ir mazs, tikai 0,05, līdz ar to var secināt, ka konkurentu uzņēmums ir mazāk atkarīgs no kreditoriem.

Kopējās maksāspējas rādītājs norāda uz to, kāda daļa no reālo aktīvu vērtības tiek finansēta ar svešo kapitālu. SIA "Baltic Candle Ltd." 2012.gadā šis koeficients bija visszemākais 1,35, 2011.gadā augstākais 2,13, tad 2010.gadā bija 1,52. Pēc rādītājiem var redzēt, ka 2012.gadā reālo aktīvu vērtība bija vismazāk finansēta ar svešo kapitālu. Ja salīdzina ar otro uzņēmumu, tad 2012.gadā šis rādītājs ir pretēji analizējamajam uzņēmumam. Koeficienta vērtība bija 14,29, kas liek secināt, ka ļoti liela reālo aktīvu vērtība tiek finansēta ar svešo kapitālu.

Finansiālās atkarības koeficients raksturo aizņemtā kapitāla līdzdalības pakāpi aktīvu finansēšanā. Šī koeficienta vēlamais lielums ir mazāks par 0,5. SIA "Diana sveces" koeficients ir robežās no 0,05 – 0,07 laika posmā no 2010.gada līdz 2012.gadam, bet SIA "Baltic Candle Ltd." no 2010.gada samazinās, ja 2010.gadā koeficients bija 0,54, tad jau 2012.gadā 0,41. Koeficienta samazināšanās ir vērtējama pozitīvi.

Investīciju seguma koeficients parāda to aktīvu daļu, kura tiek finansēta no pašu līdzekļiem un ilgtermiņa kredītiem, raksturo uzņēmuma finansēšanas stabilitāti. Optimālais lielums ir no 0,75 – 0,90. SIA "Diana sveces" investīcijas seguma koeficients pārsniedz

optimālo, visos pārskta gados koeficients ir lielāks par 0,90, bet SIA "Baltic Candle Ltd." 2012.gadā koeficients pietuvojās optimālajam lielumam 0,74. Zemākais rādītājs 0,06 bija 2011.gadā, kas norāda uz ļoti zemu finansēšanas stabilitāti.

Finansiālā līdzsvara koeficients raksturo finansiālo līdzsvaru starp aizņemto kapitālu un pašu kapitālu. Šī koeficienta kritiskā robeža ir 1, ja koeficients ir lielāks par 1, tad uzņēmuma finansēšanā vairāk tiek izmantoti aizņemtie līdzekļi, nevis pašu līdzekļi. Turklāt kredīti pozitīvi vērtē šī koeficienta samazināšanos, jo tas ir saistīts ar riska samazināšanos uz liecina par uzņēmuma finansiālā stāvokļa uzlabošanos. SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā koeficients bija 1,16, kas norāda, ka uzņēmums izmanto vairāk aizņētos līdzekļus, bet 2011.gadā koeficients jau bija samazinājies līdz 0,59 – pozitīvi vērtējams, bet 2012.gadā pieauga par 0,12, sasniedzot 0,71. Salīdzinot ar tiešo konkurentu rādītājiem, tad augstākais rādītājs bija 2011.gadā 0,08, bet 2012.gadā 0,05, līdz ar to SIA "Diana sveces" pārsvarā izmanto pašu līdzekļus uzņēmuma finansēšanā.

3.12.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." likviditātes rādītāji, to salīdzināšana laika posmā no 2010. – 2012.g.

Rādītāji	Formulas	2010.	2011.	2012.
		SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Baltic Candle Ltd."
Kopējā likviditāte	Apgrozāmie līdzekļi/īstermiņa saistības	1.86	1.87	2.33
Likviditātes starpseguma rādītāji	(naudas līdzekļi + īstermiņa vērtspapīri +debitori – nākamo periodu izmaksas)/ īstermiņa saistības	0.44	0.56	1.70
Absolūtās likviditātes rādītāji	(Naudas līdzekļi + īstermiņa vērtspapīri)/ īstermiņa saistības	0.03	0.04	0.35
Darba kapitāls (Tīrais apgrozāmais kapitāls)	Apgrozāmie līdzekļi – īstermiņa saistības	1646095	1433533	1888064

* sagatavojuši autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētos materiālus

Kopējā likviditāte parāda uzņēmuma spēju dzēst īstermiņa saistības ar tā rīcībā esošajiem apgrozāmajiem līdzekļiem. Šim rādītājam jāatrodas robežās starp 1 un 2. Ja koeficients ir mazāks par vienu, tas norāda uz to, ka īstermiņa saistības pārsniedz apgrozāmo līdzekļu apjomu, turpretī, ja koeficients pārsniedz 3, tad uzņēmuma līdzekļi netiek izmantoti efektīvi, norāda, ka uzņēmuma ir uzkrāta gatavā produkcija – ir problēmas ar noietu.

SIA "Baltic Candle Ltd." kopējās likviditātes koeficients 2010. un 2011.gadā ietilpst optimālajā līmenī, nepārsniedzot 2, bet 2012.gadā 2,33. Norāda uz to, ka 2012.gadā apgrozāmie līdzekļi ir vairāk, nekā īstermiņa saistības.

Likviditātes starpseguma rādītājs raksturo saistību daļu, kas var tikt dzēsta ne tikai ar naudas līdzekļiem, bet arī ar sagaidāmiem ienākumiem no preču realizācijas un sniegtajiem pakalpojumiem. Optimālā robeža ir no 0,8 – 1.

2010.gadā rādītājs ir 0,44, 2011.gadā 0,56, kas ir zem normas robežas, bet kopējā likviditāte šajos gados ir normas robežās, tad var secināt, ka uzņēmums lielu daļu līdzekļu ir ieguldījis krājumos, turklāt uzņēmums nevar dzēst saistību daļu ne ar naudu, ne ar sagaidāmiem ienākumiem. SIA "Baltic Candle Ltd." 2012.gadā rādītājs bija 1,70 lielāks par optimālo, līdz ar to var redzēt, ka uzņēmumam naudas līdzekļu ir maz un ir lieli debitoru parādi.

Absolūtās likviditātes rādītājs parāda, kādu daļu no īstermiņa saistībām var dzēst ar uzņēmuma rīcībā esošajiem līdzekļiem vistuvākajā laikā. Rādītāja optimālais lielums ir robežās no 0,20 – 0,25.

SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā rādītājs bija 0,03, tad 2011.gadā bija 0,04, kas ir zemāks par optimālo, kas norāda uz to, ka vistuvākajā laikā uzņēmums nespēj dzēst īstermiņa saistību daļu, uzņēmumam trūkst naudas līdzekļu. 2012.gadā rādītājs bija 0,35, tātad salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pieaudzis par 0,31, uzņēmuma situācija ir uzlabojusies.

Tīrais apgrozāmais kapitāls jeb darba kapitāls parāda uzņēmuma fiansiālo pastāvību, jeb kāda apgrozāmo līdzekļu daļa paliek uzņēmuma rīcībā pēc visu īstermiņa saistību segšanas.

SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā bija 1646095 milj. Ls, tad jau 2011.gadā rādītājs bija samazinājies līdz 1433533 milj. Ls, 2012.gadā pieauga līdz 1888064 milj. Ls, tātad visos trīs gados darba kapitāls ir pietiekams, uzņēmumam pietiek līdzekļu savu īstermiņa saistību segšanai. Turklāt pašu kapitāls pakāpeniski pieaug mainoties īstermiņa saistību lielumam, kas norāda uz to, ka uzņēmums spēj atmaksāt maksājumus.

3.5. SIA "Baltic Candle Ltd." ekonomiskās aktivitātes rādītāji

Cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus, raksturo līdzekļu aprites rādītāji. Pēc aprēķinātajiem rādītājiem ir iespējams izvērtēt ieguldīto līdzekļu izmantošanas efektivitāti.

3.13.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." un SIA "DIANA SVECES" līdzekļu aprites (ekonomiskās aktivitātes) rādītāji laika posmā no 2010. – 2012.g.

Koeficienti	Formulas	2010.		2011.		2012.	
		SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"
Debitoru parādu aprites koeficients	Neto apgrozījums/debitori bilancē	10.76	3.01	9.60	6.96	4.51	6.07
Krājumu aprites koeficients	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas/krājumi bilancē	2.74	0.10	3.23	0.02	8.30	0.06
Ilgtermiņa ieguldījuma aprites koeficients	Neto apgrozījums/ilgtermiņa ieguldījumi	6.83	4.38	6.17	3.96	3.92	2.77
Visu aktīvu aprite	Neto apgrozījums/aktīvi	1.86	1.32	1.91	1.53	1.58	1.34
Pašu līdzekļu aprite	Neto apgrozījums/pašu kapitāls	4.00	1.40	3.02	1.66	2.70	1.43
Darba ražīgums (latos uz vienu nodarbināto)	Neto apgrozījums/vidējo darbinieku skaits	31321	34916	28784	35467	28647	42790

* sagatavojuši autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." un SIA "Diana sveces" nepublicētos materiālus

Debitoru parādu aprites koeficients rāda, cik reizes vidēji gadā debitoru parādi pārvertušies naudas līdzekļos. Pēc 3.13 tabulas redzams, ka SIA "Baltic Candle Ltd." ar katru gadu rādītāji samazinās, kas nav vērtējams pozitīvi, jo norāda uz to, ka uzņēmumā lēni ienāk naudas līdzekļi, bet SIA "Diana sveces" rādītājs ar katru gadu pieaug, tātad uzņēmums pamazām sāk kontrolēt debitoru aprites ātrumu.

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes analizējamajā periodā ir apritējis krājumos ieguldītais kapitāls. Vēlams augsts šis rādītājs. Laika posmā no 2010.gada līdz 2012.gadam SIA "Baltic Candle Ltd." vērojama pozitīva tendence, šis rādītājs ir pieaudzis no 2,74 līdz 8,30, kas liecina par uzņēmuma spēju efektīvi vadīt krājumus. Toties tiešo konkurentu uzņēmumā rādītāji ir ļoti zemi, kas liecina par neefektīvu krājumu vadīšanu, uzņēmuma noliktavā ir pārāk liels krājumu apjoms.

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients raksturo ilgtermiņa ieguldījumu intensitāti neto apgrozījuma veidošanā. 2010.gadā bija 6,83, 2011.gadā samazinājās līdz 6,17, bet 2012.gadā jau 3,92. Salīdzinot iegūtos rādītājus ar SIA "Diana sveces", tas šī uzņēmuma rādītāji ir vēl zemāki, 2012.gadā tikai 2,77. Salīdzinot ar apgrozījuma apjomu, ilgtermiņa ieguldījumi ir mazi.

Visu aktīvu aprite raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības un aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti. Aprēķini parāda, cik reizes uzņēmuma aktīvi veic pilnu apriti analizējamajā periodā. SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā koeficients bija 1,86, bet 2012.gadā jau samazinājies līdz 1,58. Rādītāja samazinājums norāda, ka uzņēmuma vadībai vairāk uzmanības jāpievērš mārketingam. Tāpat arī SIA "Diana sveces" aktīvu aprites koeficients ir zems, 2012.gadā vien 1,34, tātad arī šim uzņēmumam ir jāpievērš uzmanības mārketingam.

Pašu līdzekļu aprite raksturo pašu finanšu līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Šis rādītājs SIA "Baltic Candle Ltd." ar katru nākamo pārskata periodu samazinās, 2012.gadā koeficients bija 2,70, bet SIA "Diana sveces" rādītāji ir vēl zemāki, 2012.gadā tikai 1,43. Šie rādītāji ir pārāk zemi, kas nav pozitīvi vērtējams.

Neto apgrozījums uz vienu uzņēmumā nodarbināto ir augsts, un salīdzinot SIA "Diana sveces" 2011.gadu ar 2012.gadu ir panākts tā pieaugums, kas vērtējams pozitīvi, bet diemžēl SIA "Baltic Candle Ltd." šis rādītājs smazinās.

3.6. SIA "Baltic Candle Ltd." rentabilitātes rādītāji

Rentabilitātes analīze pēta uzņēmuma saimnieciskās darbības ienesīgumu. Tā kā peļņa ir svarīgākais uzņēmuma darbības rezultāts, ilgstoši zems rentabilitātes līmenis nozīmē neveiksmīgu uzņēmējdarbību, turklāt, ja zemo rentabilitātes līmeni neuzlabo, tad gaidāms uzņēmuma bankrots.

Par uzņēmuma rentabilitāte interesējas arī fiziskas un juridiskas personas (kreditori, akciju turētāji, potenciālie darījuma partneri), kuri ir ieinteresēti uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātā.

3.14.tabula

SIA "Baltic Candle Ltd." un SIA "DIANA SVECES" rentabilitātes rādītāji laika posmā no 2010. – 2012.g. (procentos)

Vērtēšanas aspekts	Rentabilitātes veids	2010.		2011.		2012.	
		SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"	SIA "Baltic Candle Ltd."	SIA "Diana sveces"
Komerčiālais	Realizācijas	4.74	19.02	6.34	10.18	6.16	13.03
	Operatīvās darbības	5.77	20.18	7.35	10.92	5.61	14.25
	Bruto peļņas	19.42	2.07	19.17	2.02	16.87	1.78
Ekonomiskais	Investīciju	5.36	13.36	7.00	8.38	4.43	9.57
Finansiālais	Kopkapitāla	17.58	50.43	24.17	33.78	15.57	35.30
	Pašu kapitāla	37.90	53.22	38.31	33.81	26.59	37.24

* sagatavojusi autore, izmantojot SIA "Baltic Candle Ltd." un SIA "Diana sveces" npublicētos materiālus

Realizācijas rentabilitāte sniedz vispārēju informāciju par uzņēmuma saimnieciskās darbības ienesīgumu. Šis rādītājs atspoguļo gan produkcijas un pakalpojumu pārdošanas iegūtu peļņu, gan izmaksas un ieņēmumus, kas saistītās ar ražošanu un pakalpojumu

sniegšanu. SIA "Baltic Candle Ltd." realizācijas rentabilitāte 2010.gadā bija 4,74 procenti, bet jau 2012.gadā 6,16 procenti. Šīs rentabilitātes palielināšanās ir pozitīva, jo norāda uz uzņēmuma vadības politikas uzlabošanos. Tomēr konkurentu uzņēmumam šie rādītāji ir gandrīz divas reizes lielāki, 2012.gadā rādītājs bija 13,03 procenti, tātad uzņēmuma saimnieciskā darbība ir bijusi vairāk ienesīga, nekā SIA "Baltic Candle Ltd.".

Operatīvās darbības rentabilitāte rāda uzņēmuma produkcijas, ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākumu radīšanā. Salīdzinot 2010.gadu ar 2011.gadu, tad rādītājs ir pieaudzis par 1,58 procentiem, bet krities 2012.gadā par 1,74 procentiem. Lai gan pieaugums ir niecīgs, tas tomēr ir vērtējams pozitīvi. SIA "Diana sveces" operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs ir 2012.gadā bija 14,25 procenti, kas ir pozitīvi.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītājs dod iespēju noteikt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. SIA "Baltic Candle Ltd." 2010.gadā bija 19,42 procenti, tad 2012.gadā samazinājies par 2,55 procentiem līdz 16,87 procentiem. Rentabilitātes samazinājums ir saistīts ar izmaksu palielināšanos. SIA "Diana sveces" šis rādītājs ir mazs, tikai 1,78 procentiem, par 15,09 procentiem mazāks nekā SIA "Baltic Candle Ltd.".

Investīciju rentabilitāte ir viens no konkurentspējas indikātoriem, turklāt, jo augstāks ir rādītājs, jo uzņēmuma līdzekļi tiek izmantoti efektīvāk. Salīdzinot 2011.gadu ar 2010. gadu, rādītājs bija par 1,64 procentiem lielāks, bet 2012.gadā samazinājies līdz 4,43 procentiem. Tā kā rādītājs nav augsts, tad tas norāda uz to, ka uzņēmuma aktīvi aizvien maz tiek izmantoti peļņas radīšanā. Ja salīdzina ar SIA "Diana sveces", tad no 2011.gada pieauga līdz 9,57 procentiem 2012.gadā. Tātad šis uzņēmums lēnām palielina aktīvu izmantošanu peļņas radīšanā.

Kopkapitāla rentabilitāte 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu ir palielinājusies līdz 24,17 procentiem, bet 2012.gadā jau samazinājies līdz 15,57 procentiem. Sākotnēji no 2010.gada SIA "Diana sveces" rentabilitāte samazinājās, bet 2012.gadā jau palielinājusies līdz 35,30 procentiem. Lai gan palielinājums ir mazs, tikai par 1,52 procentiem, tas vērtējams pozitīvi, salīdzinot ar SIA "Baltic Candle Ltd.", kur šis rādītājs samazinās.

Pašu kapitāla rentabilitāte parāda cik peļņas iegūs īpašnieks uz vienu paša kapitāla vienību. SIA "Baltic Candle Ltd." šis rādītājs samazinās, ko var redzēt pēc 3.14 tabulas datiem. 2012.gadā koeficients bija 26,59 procenti, kas raksturojams ar tīrās peļņas samazināšanos. SIA "Diana sveces" rādītājs bija par 10,65 procentiem lielāks, nekā SIA "Baltic Candle Ltd.", kas izskaidrojams ar tīrās peļņas pieaugumu, turklāt SIA "Baltic Candle Ltd." tīrā peļņa bija 430743 tūkst. Ls, tad SIA "Diana sveces" 948158 tūkst. Ls.

3.7. SIA "Baltic Candle Ltd." attīstības prognozes

Laikā no 1960.gada, kad tika dibināta Dobeles sveču ražotne ir pagājuši piecdesmit seši gadi. Šo gadu laikā uzņēmums ir audzis un attīstījies, tiek nodarbināti 305 darbinieki un apgrozījums ir ap 8 milj. Ls. Tiek atvērti jauni veikali, meklēti darījuma partneri un sveces eksportētas.

Pēc neatkarības atgūšanas sākās sadarbība ar Dānijas uzņēmumu, un drīz vien Dobelē atradās divas sveču ražotnes, kas savā starpā konkurēja. Laika gaitā ar tiesas lēmumu tika noteikts, ka uzņēmumiem vienam no otra jāatrodas 100 kilometru attālumā. SIA "Baltic Candle Ltd." palika Dobelē, bet SIA "Diana sveces" pārcēlās uz Ventspili.

Izvērtējot SIA "Baltic Candle Ltd." trīs pārskata periodu finanšu rādītājus, atklājās, ka uzņēmumam no finansiālās stabilitātes vērtēšanas metodikas ir nestabila finanšu situācija, tas nozīmē, ka uzņēmumam ir maksātspējas grūtības, nepieciešams piesaistīt kredītus un citus aizdevumus, gan 2010.gadā, gan 2011.gadā. Bet 2012.gadā uzņēmuma finanšu stabilitāte ir vērtējama kā ļoti augsta, kas norāda uz to, ka uzņēmumam ir absolūti stabila finanšu situācija.

Neraugoties uz to, ka tūrā peļņa un citi rādītāji ir samazinājušies salīdzinot ar iepriekšējo gadu, uzņēmumam ir kur augt un attīstīties, lai gan uzņēmumam ir iespējas nākotnē paplašināt savu darbību, tad ierobežoto iedzīvotāju skaita un teritorijas dēļ uzņēmums nevar to izdarīt, turklāt uzņēmumam mainītos arī organizatoriskā struktūra, vajadzētu vairāk kvalificētu darbinieku, kas būtu zinoši savā darba specifikā, kā arī plašākas noliktavas un telpas, kas saistīts ar papildus izmaksām. Būtu jāmeklē papildus piegādātāji, jānodrošina piegādes laika izpildes termiņš, jāpaplašina eksports, jāmeklē jauni sadarbības partneri. Šobrīd pats uzņēmuma īpašnieks ir apmierināts ar esošo situāciju un uzņēmuma lielumu, turklāt uzņēmuma paplašināšanās iespējas tiks rūpīgi izvērtētas, ja radīsies iespēja savu darbību paplašināt.

Turklāt vienmēr pastāv iespēja paplašināties, bet pastāv risks, ka uzņēmuma paplašināšana var neizdoties, līdz ar to tiks zaudēti un neefektīvi izmantoti uzņēmuma līdzekļi. Uzņēmumam ir iespēja paplašināt savu darbību ilgā laikā, rūpīgi izvērtējot un sekojot katrai darbībai līdzī.

Sākotnēji uzņēmumam būtu jāplāno kā samazināt ražošanas izmaksas, ja 2012.gadā palielinās neto apgrozījums, tad arī palielinās ražošanas izmaksas, kas samazina tīro peļņu. Tāpat liela uzmanība būtu jāpievērš debitoru parādiem. Jāizstrādā metode, lai debitori laicīgi veiktu maksājumus, līdz ar to palielinātos naudas līdzekļi. Ja uzņēmumam izdotos sākotnēji stabilizēt ražošanas izmaksas, bet palielināt neto apgrozījumu un tīro peļņu, kā arī palielināt

naudas līdzekļus, uzņēmumam būtu stabilāka situācija, lai uzņēmums attīstītos, nebaidoties no zaudējumiem, kas rastos uzņēmumam paplašinoties un attīstoties.

Uzņēmuma vadītājam jāizanalizē pašreizējā situācija, jāizvērtē prioritātes, jānosaka mērķi un jāplāno kā tos sasniegt. Ja katru gadu uzņēmumā tiks veikta finanšu analīze, izanalizējot iegūtos rādītājus, uzņēmums spēs izzināt, kam vairāk pievērst uzmanību, kā uzlabot finanšu situāciju. Laicīgi tik apzināti iespējamie riski, kas sagaidāmi nākotnē. Līdz ar to, ja uzņēmums katru pārskata periodu veidos uz finanšu analīzi balstītu darbību, tikai tad uzņēmums spēs sasniegt vēlamo finansiālo stabilitāti, izpildīt nospraustos mērķus.

SECINĀJUMI

1. Finanšu analīzes mērķis ir novērtēt uzņēmuma finansiālo stāvokli, lai varētu uzlabot uzņēmuma finanšu situāciju. Turklāt finanšu analīze ļauj pieņemt zinošus un efektīvus vadības lēmumus. Tāpat ar finanšu analīzes plīdzību var izvērtēt uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātus un izstrādāt plānu, lai uzlabotu finansiālo situāciju.
2. SIA "Baltic Candle Ltd." ir viens no vadošajiem sveču ražošanas un vairumtirdzniecības uzņēmumiem Latvijā. Uzņēmums ir konkurētspējīgs, SIA "Baltic Candle Ltd." piedāvā plaša spektra, augstas kvalitātes sveces, kas tiek tirgotas tepat Latvijā, kā arī eksportētas uz ārvalstīm.
3. Veicot detalizētu finanšu stabilitātes analīzi, atklājās, ka uzņēmums 2010.gadā un 2011.gadā vēl nav sasniedzis finansiālo stabilitāti, par to liecina finansiālās stabilitātes un maksāspējas rādītāji, lai gan 2011.gads bija pats veiksmīgākais, jo tīrā peļņa bija visaugstākā, bet 2012.gadā uzņēmuma finanšu stabilitāte ir vērtējama kā ļoti augsta (1;1;1), norāda uz to, ka uzņēmumam ir absolūti stabila finanšu situācija.
4. Pēc peļņas vai zaudējumu pārskata analīzes var secināt, ka vislielākās izmaksas sastāda pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas un administrācijas izmaksas. Palielinoties vai samazinoties neto apgrozījumam, palielinās vai samazinās arī pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas, kas savukārt ietekmē peļņas lielumu.
5. Bilances posteņu relatīvo rādītāju analīze norāda uz uzņēmuma bilancē esošo posteņu īpatsvaru, SIA "Baltic Candle Ltd." lielu īpatsvaru sastāda kreditoru postenis, kā arī pašu kapitāla īpatsvars (58,57), kas vērtējams pozitīvi:
  - salīdzinot 2012.gadu ar 2010.gadu, ir samazinājušies apgrozāmie līdzekļi par 13,10 procentu punktiem, šis samazinājums galvenokārt ir saistīts ar to, ka ir samazinājies krājumu postenis;
  - pamatlīdzekļu posteņa īpatsvars, 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, samazinājies par 4,13 procentu punktiem, kas izskaidrojams ar iekārtu un mašīnu samazināšanos un zemes, ēku un būves īpatsvara samazināšanos;
  - debitori 2012.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu ir palielinājušies 17,75 procentu punktiem, kas izskaidrojams ar radniecīgo uzņēmumu parādu pieaugumu, kā arī uzkrāto ieņēmumu pieaugumu.
6. Maksāspējas rādītājiem SIA "Baltic Candle Ltd." ir tendence uzlaboties, kas nozīmē, ka uzņēmums nostiprina savu finansiālo situāciju:

- SIA "Baltic Candle Ltd." autonomijas koeficients 2010.gadā bija 0,46, 2011. gadā pieaudzis līdz 0,63, bet 2012.gadā neatkarības koeficients bija samazinājies līdz 0,59. Šī koeficienta pieaugums ir vērtējams pozitīvi, jo rādītājs tuvāk 1, jo uzņēmums ir finansiāli neatarīgāks un stabilāks, lai gan 2011.gadā koeficients bija par 0,04 augstāks;
  - aizņemto līdzekļu koeficienta samazināšanās ir vērtējama pozitīvi, bet uzņēmumam 2010.gadā koeficients no 0,54 samazinājās līdz 0,37 2011.gadā, tad 2012.gadā tas atkal pieauga. Salīdzinot ar SIA "Diana sveces", tad šī uzņēmuma aizņemto līdzekļu īpatsvara koeficients ir mazs, tikai 0,06, līdz ar to var secināt, ka konkurentu uzņēmums ir mazāk atkarīgs no kreditoriem;
  - SIA "Baltic Candle Ltd." 2012.gadā kopējās maksātspējas koeficients bija viszemākais 1,35, tātad 2012.gadā reālo aktīvu vērtība bija vismazāk finansēta ar svešo kapitālu;
  - finansiālās atkarības koeficients SIA "Baltic Candle Ltd." no 2010.gada samazinās, ja 2010.gadā koeficients bija 0,54, tad jau 2012.gadā 0,41, kas ir vērtējams pozitīvi;
  - investīciju seguma koeficients 2012.gadā bija 0,74, turklāt 2011.gadā šis koeficients bija 0,06, kas norāda, ka pašu kapitāla un ilgtermiņa saistību īpatsvars bija zems. 2011.gadā uzņēmums nebija veicis ilgtermiņa aizņēmumu;
  - Finansiālā līdzsvara koeficients 2010.gadā bija 1,16, kas norāda, ka uzņēmums izmanto vairāk aizņētos līdzekļus, bet 2011.gadā koeficients jau bija samazinājies līdz 0,59 – pozitīvi vērtējams, bet 2012.gadā pieauga par 0,12.
7. SIA "Baltic Candle Ltd." kopējās likviditātes rādītājs ar katru pārskata periodu pieaug 2012.gadā koeficients bija 2,33, norāda uz to, ka 2012.gadā apgrozāmie līdzekļi ir vairāk, nekā īstermiņa saistības, tomēr starpseguma likviditātes koeficients 2012.gadā bija 1,70, kas ir lielāks par optimālo, līdz ar to var redzēt, ka uzņēmumam naudas līdzekļu ir maz un ir lieli debitoru parādi, turklāt absolūtās likviditātes rādītājs 2012.gadā bija 0,35, tātad salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, pieaudzis par 0,31, uzņēmuma situācija ir uzlabojusies.
8. SIA "Baltic Candle Ltd." realizācijas, operatīvās darbības, bruto peļņas, kā arī pašu kapitāla rentabilitātes rādītāji visaugstākie bija 2011.gadā, pēc kā var secināt, ka šajā gadā uzņēmuma darbība bijusi visefektīvākā, salīdzinot ar 2010.gadu un 2012.gadu, šie rādītāji atspoguļo to, ka 2011.gadā tīrā peļņa bijusi visaugstākā:

- realizācijas rentabilitāte 2010.gadā bija 4,74 procenti, bet jau 2012.gadā 6,16 procenti. Šīs rentabilitātes palielināšanās ir pozitīva, jo norāda uz uzņēmuma vadības politikas uzlabošanos;
- investīciju rentabilitātes koeficients salīdzinot 2011.gadu ar 2010. gada rādītāju bija par 1,64 procentiem lielāks, bet 2012.gadā samazinājies līdz 4,43 procentiem. Tā kā rādītājs nav augsts, tad tas norāda uz to, ka uzņēmuma aktīvi aizvien maz tiek izmantoti peļņas radīšanā. Ja salīdzina ar SIA "Diana sveces", tad no 2011.gada pieauga līdz 9,57 procentiem 2012.gadā. Tātad šis uzņēmums lēnām palielina aktīvu izmantošanu peļņas radīšanā;
- pašu kapitāla rentabilitāte SIA "Baltic Candle Ltd." samazinās. 2012.gadā koeficients bija 26,59 procenti, kas ir mazāk nekā 2011.gadā, tātad koeficienta samazināšanās 2012.gada ir skaidrojama ar tīrās peļņas samazināšanos.

PRIEKŠLIKUMI

1. Finanšu stāvokļa uzlabošanai SIA "Baltic Candle Ltd." vadībai jāpievērš lielāka uzmanība finanšu plānošanai un kontrolei, lai spētu nodrošināt veiksmīgu uzņēmuma darbību un attīstību, un būtu nepieciešams veikt saimnieciskās darbības plānu izstrādi, lai detalizēti varētu kontrolēt finanšu rādītāju novirzes, to iemeslus.
2. SIA "Baltic Candle Ltd." vadībai vajadzētu detalizētāk pētīt tirgus situāciju nozarē, kā arī sekot līdzi konkurentu attīstībai, lai spētu ātri reaģēt uz iespējamām izmaiņām tirgus situācijā, nezaudētu savu konkurētspēju un neciestu zaudējumus, kā arī paplašināt preču pieejamību ārvalstīs.
3. Lai SIA "Baltic Candle Ltd." nepieļautu debitoru parādu apjoma pieaugumu nākamajos pārskata periodos, vadībai būtu stingri jāizvērtē topošo klientu finansiālā stabilitāte un maksātspēja, turklāt vadībai būtu jāizstrādā metodes kā nodrošināt, lai debitori atmaksā parādus laikus, tādējādi palielinot debitoru aprites ātrumu.
4. SIA "Baltic Candle Ltd." finanšu vadības uzlabošanai ir nepieciešams pievērst pastiprinātu uzmanību krājumiem, lai gan ar 2012.gadu ir vērojams, ka uzņēmumi necenšas uzturēt lielu krājumu apjomus, bet vairāk realizēt.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums *Par grāmatvedību*. LR AP un Valdības Ziņotājs, Nr. 44, 12.11.1992. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts 15.04.2014)
2. LR Ministru kabineta noteikumi Nr.585 *Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju* 2003. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=80418&from=off> (skatīts 15.04.2014)
3. Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.1 "*Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes*" pieņemšanu Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=84251&from=off> (skatīts 15.04.2014)
4. Par Latvijas grāmatvedības standarta Nr.4 "*Grāmatvedības politikas maiņa, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un iepriekšējo periodu kļūdas*" pieņemšanu Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=101558&from=off> (skatīts 15.04.2014)
5. **Altman E.** *Predicting financial Distress of Companies: Revisiting the Z-score and ZETA models*. Journal of Banking & Finance, July 2000, 6 p.
6. **Brūna I.**, *Uzņēmumu iekšējā kontrole*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002., 82.lpp.
7. **Didenko K., Vaiļjeva L., Ovčiņņikova I.**, *Uzņēmuma ekonomika un plānošana*. Rīga: Rīgas Tehniskās Universitātes izdevniecība, 2012., 165.lpp.
8. **Fabozzi F.J., Peterson P.P.** *Financial management and analysis*, Wiley, Inc, 2003, 1007 p.
9. **Gradāme M., Martemjonova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A.**, *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Raka, 2004., 169.lpp.
10. **Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus I., Svarinska A.** *Finanšu grāmatvedība*. Rīga:Raka, 2004., 246.lpp.
11. **Hofs G.K.** *Biznesa ekonomika*, Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2010., 603.lpp.
12. **Jēkabsons S., Joppe A., Skribāne I., Solovjova I., Zelgalvis E., u.c.**, *Inovācija un Latvijas tautsaimniecība*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2011., 167.lpp.
13. **Kālis I.** *Finansu menedžments*, Rīga: Latvijas Universitāte, 2004, 190.lpp.
14. **Kālis I.** *Finanšu vadība*. Latvijas Universitāte, 2002. 119.lpp.
15. **Ludboržs A.**, *Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā*. Rīga: Lietišķās informācijas biedrība., 2003., 158.lpp.
16. **Rūrāne M.** *Uzņēmuma finanses*. Jumava, 2007. 266.lpp.
17. **Rūrāne M.** *Uzņēmuma finanšu vadība*. Rīga: Turības mācību centrs, 1997.195.lpp.

18. **Saksonova S.**, *Uzņēmuma finanšu vadības praktiskās metodes*. Rīga: Merkūrijs, 2006., 225.lpp.
19. **Šneidere R.** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksānespējas prognozēšanai*. Rīga:Lietišķās informācijas dienests., 2009., 232.lpp.
20. **Zariņa V., Strēle I.**, *Finanšu plānošana uzņēmumā* Rīga:Lietišķās informācijas dienests., 2009., 105.lpp.
21. **Zelgalve E.** *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*. Rīga: Latvijas Universitāte, 2002., 51.lpp.
22. **Vērdiņa G.**, *Iekšējā kontrole, iekšējais audits*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests 2013., 74.lpp.
23. **Abizāre V.** *Uzņēmējdarbības pamati*.2003. Pieejams:
http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (skatīts 09.04.2014.)
24. LR Ekonomikas ministrija, *Uzņēmējdarbība*. 2014. Pieejams:
<http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=23394> (skatīts 09.04.2014.)
25. LR Ekonomikas ministrija. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. 2013.
Pieejamshttp://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2013_1/2013_jun.pdf
(skatīts 09.04.2014.)
26. SIA "Baltic Candle Ltd." interneta mājas lapa.
Pieejams:<http://www.balticcandles.lv/lv/index> (skatīts 25.05.2012.)
27. Uzņēmuma SIA "Baltic Candle Ltd." nepublicētie materiāli
28. Uzņēmuma SIA "Diana Svecēs" nepublicētie materiāli

PIELIKUMI

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances aktīvs laika posmā no 2010. līdz 2012.gadam

Balances posteņi		Gadi		
		2010.	2011.	2012.
AKTĪVS				
Nemateriālie ieguldījumi		24980	18919	14527
1.	Zeme	608279	610611	575579
2.	Ēkas un būves			
3.	Iekārtas un mašīnas	566347	612149	540514
4.	Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	97870	87646	104183
Pamatlīdzekļi kopā		1281821	1310449	1220276
Ieguldījuma īpašumi		22500	22500	22500
Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem		0	0	906844
Atliktā uzņēmuma ienākuma nodokļa aktīvi		0	24337	62959
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi kopā		0	24337	969803
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		1329301	1376205	2227106
1.	Izejvielas, pamatmateriāli, palīgmateriāli	1292454	749983	446117
2.	Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	1374730	1375774	429098
Krājumi kopā		2667184	2125757	875215
1.	Pircēju un pasūtītāju parādi	540272	532758	658188
2.	Radniecīgo uzņēmumu parādi	18274	15627	887942
3.	Citi debitori	230910	300009	354564
4.	Nākamo periodu izmaksas	54994	36025	22848
5.	Uzkrātie ieņēmumi	0	0	12821
Debitori kopā		844450	884419	1936363
Nauda		54898	67888	494411
Apgrozāmie līdzekļi kopā		3566532	3078064	3305989
Bilance		4895833	4454269	5533095

SIA "Baltic Candle Ltd." bilances pasīvs laika posmā no 2010. līdz 2012.gadam

Balances posteņi		Gadi		
		2010.	2011.	2012.
PASĪVS				
1.	Daļu kapitāls	500000	500000	500000
2.	Nesadalītā peļņa			
	a) Iepriekšējo gadu uzkrātā peļņa	1341068	1771467	2309738
	b) Pārskata gada peļņa	430399	538271	430743
Pašu kapitāls kopā		2271467	2809738	3240481
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	703929	0	874689
Ilgtermiņa kreditori kopā		703929	0	874689
Īstermiņa kreditori				
1.	Aizņēmumi no kredītiestādēm	1377588	894294	537353
2.	Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	190109	152612	144212
3.	Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem	22778	270539	236919
4.	Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	43046	0	36075
5.	Pārējie kreditori	60188	64142	106118
6.	Uzkrātās saistības	226728	262944	357248
Īstermiņa kreditori kopā		1920437	1644531	1417925
Kreditori kopā		2624366	1644531	2292614
Bilance		4895833	4454269	5533095

**SIA "Baltic Candle Ltd." peļņas vai zaudējuma aprēķins laika posmā no 2010. -
2012.gadam**

Nr.p.k.	Rādītāja nosaukums	Gadi		
		2010.	2011.	2012.
1.	Neto apgrozījums	9083219	8491309	8737253
2.	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	(7318902)	(6863598)	(7263603)
3.	Bruto peļņa	1764317	1627711	1473650
4.	Pārdošana izmaksas	(421650)	(392090)	(391089)
5.	Administrācijas izmaksas	(719202)	(641640)	(631698)
6.	Pērējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	16909	99257	89923
7.	Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	(50025)	(1603)	0
8.	Procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	20192	2644	46
9.	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	(86029)	(70511)	(50609)
10.	Peļņa pirms nodokļiem	524511	623768	490223
11.	Pārējie nodokļi	(14215)	(13299)	(10361)
12.	Uzņēmumu ienākuma nodoklis	(113157)	(96535)	(87741)
13.	Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	33260	24337	38622
14.	Pārskata perioda peļņa	430399	538271	430743

SIA "Diana Svecēs" bilances aktīvs laika posmā no 2010. gada līdz 2012.gadam

Balances posteņi		Gadi		
		2010.	2011.	2012.
AKTĪVS				
Nemateriālie ieguldījumi		3724	4229	3796
1.	Zeme	827389	1175889	1177687
2.	Ēkas un būves			
3.	Iekārtas un mašīnas	647892	507579	932706
4.	Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	11108	19140	25967
5.	Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	0	30692	124031
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem		8100	0	364957
Pamatlīdzekļi kopā		1494489	1733300	2625348
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		1498213	1737529	2629144
1.	Izejvielas, pamatmateriāli, palīgmateriāli	729391	1178602	835805
2.	Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	249714	298439	310160
Avansa maksājumi par precēm		142365	30373	215918
Krājumi kopā		1121470	1507414	1361883
1.	Pircēju un pasūtītāju parādi	2125564	842227	1074212
2.	Citi debitori	53898	141581	103713
3.	Nākamo periodu izmaksas	3047	4896	3326
4.	Uzkrātie ieņēmumi	0	0	16600
Debitori kopā		2182509	988704	1197851
Nauda		155455	250348	230177
Apgrozāmie līdzekļi kopā		3459434	2746466	2789911
Bilance		4957647	4483995	5419055

SIA "Diana Sveces" bilances pasīvs laika posmā no 2010.gada līdz 2012.gadam

Balances posteņi		Gadi		
		2010.	2011.	2012.
PASĪVS				
1.	Daļu kapitāls	965740	965740	965740
2.	Nesadalītā peļņa			
	a) Iepriekšējo gadu uzkrātā peļņa	2477833	2477833	3178287
	b) Pārskata gada peļņa	1248665	700456	948158
Pašu kapitāls kopā		4692238	4144029	5092185
1.	Citi uzrājumi	5707	7159	47525
Uzkrājumi kopā		5707	7159	47525
Atliktā nodokļa ilgtermiņa saistības		92783	100671	143713
Ilgtermiņa kreditori kopā		92783	100671	143713
Īstermiņa kreditori				
1.	Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	91799	76085	68986
2.	Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem	1494	10272	3679
3.	Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	17604	29987	41
4.	Pārējie kreditori	37918	41646	48057
5.	Uzkrātās saistības	10216	68568	14869
6.	Atliktā nodokļa īstermiņa saistības	7888	5578	0
Īstermiņa kreditori kopā		166919	232136	135632
Kreditori kopā		259702	332807	279345
Bilance		4957647	4483995	5419055

SIA "Diana Sveces" peļņas vai zaudējuma aprēķins laika posmā no 2010. -2012.gadam

Nr.p.k.	Rādītāja nosaukums	Gadi		
		2010.	2011.	2012.
1.	Neto apgrozījums	6564125	6880517	7274298
2.	Gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas	13671	30135	-75941
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi		136197	139172	129477
5.	Materiālu izmaksas	4030614	4691284	4603218
6.	Personāla izmaksas	1020554	1135188	1115217
7.	Līdzekļu un vērtību norakstīšana	273085	268180	377933
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas		62493	105250	108208
9.	Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	23819	8652	12817
11.	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	26329	107005	99229
12.	Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	1324737	751569	1036846
15.	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1324737	751569	1036846
16.	Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	66592	43950	49607
20.	Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	-7888	-5578	-37464
17.	Pārējie nodokļi	1592	1585	1617
19.	Pārskata perioda peļņa	1248665	700456	948158

Bakalaura darbs "Finanšu situācijas izvērtēšana un attīstības iespējas SIA "Baltic Candle Ltd." " izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Linda Barakauska

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors Dr.oec., Ilmārs Kālis _____ 2014.

Recenzents: docente Dr. ekon., Ruta Šneidere

Darbs iesniegts Grāmatvedības un audita katedrā _____ 2014.

Dekāna pilnvarotā persona: Akadēmisko programmu dekanāta metodiķe Diāna Lomaža
_____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____ 2014. prot. Nr.

Komisijas sekretāre: _____